

Södertälje
kommun

Uppföljning social hållbarhet 2024

Södertälje kommun

Innehållsförteckning

Sammanfattning utifrån målområde och mål	6
Inledning	6
Mått på trenden	8
Analysperspektiv	9
Översikt: Utvecklingen av social hållbarhet i Södertälje	10
Målområde 1: Det tidiga livets villkor	12
Mål A – Barnfattigdomen i Södertälje ska minska	13
Mål B – Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår	16
Målområde 2: Utbildning och arbete	20
Mål C – Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor	21
Mål D – Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka	25
Mål E – Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka	29
Målområde 3: Delaktighet, inflytande och tillit	34
Mål F – Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen	35
Uppföljning av Handlingsplan för demokratiutveckling	39
Målområde 4: Boende och boendemiljöer	41
Mål G – Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka	42
Mål H – Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka	45
Målområde 5: Hälsosamma levnadsvanor	49
Mål I – Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka	50
Mål J – Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ska minska	53
Målområde 6: Psykisk hälsa	57
Mål K – Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka	58
Uppföljning av Handlingsplan för suicidprevention	62
Mål L – Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska	64
Uppföljning av Handlingsplan Fri från våld	66

Sammanfattning utifrån målområde och mål

Målområde 1: Det tidiga livets villkor

➔ Mål A: Barnfattigdomen i Södertälje ska minska

Resultaten från indikatorerna är i princip oförändrade. Barnfattigdomen påverkas i stor utsträckning av indirekta faktorer så som att få fler i arbete samt verka för delaktighet och hälsa. Även insatser som möjliggör att bo längre från stadskärnan utan bil kan ha positiva effekter på målet. Inom kommunen görs även direkta insatser för att stävja ojämlikheten, bland annat en social hjälpfond samt genomförande av barnkonsekvensanalyser. För att nå målet är bedömningen att samverkan behöver stärkas, både inom kommunorganisationen samt med andra aktörer.

➔ Mål B: Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår

Genom familjecentralerna, föräldraträffar, utbildningsinsatser, hembesöksprogram samt samverkan med utbildningsverksamheterna, civilsamhället och andra samhällsaktörer gör kommunen en stadig förflyttning i målet. Utbudet och deltagandet har under 2024 kraftigt ökat och målet att nå och erbjuda föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår kan anses uppnått.

Målområde 2: Utbildning och arbete

➔ Mål C: Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor

Flertalet indikatorer har förbättrats under 2024 eller är likvärdiga jämfört med 2023. Andelen barn inskrivna på förskolan har ökat, och andelen medarbetare med förskollärlärolegitimation och personaltäthet ligger stadigt. Flera av indikatorerna ligger också högre eller är i paritet med genomsnittet i länet. Insatser har fortsatt genomförts inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, lek och samspel. Jämfört med föregående läsår har förskolans resultat förbättrats inom tre av fyra prioriterade kunskapsområden. Insatser har även gjorts vad gäller kompetensutveckling och närvarofrämjande arbete där en förbättring jämfört med föregående år kan skönjas.

➔ Mål D: Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka

Såväl Skolinspektionens som kommunens egen elevenkät visar på en förbättring vad gäller trygghet jämfört med föregående år. I till exempel årskurs 2, 5 och 8 är det en högre andel elever som känner sig trygga i skolan jämfört med 2023. Elevhälsans enkät visar även på förbättring vad gäller upplevt mående. Frånvaron har minskat något eller ligger kvar på samma nivå. Ett aktivt hälsofrämjande och trygghetsskapande arbete bedrivs i kommunens skolor med riktade satsningar inom bland annat konflikthantering och rastaktiviteter. Integrerat elevhälsoarbete under året har visat goda resultat i att få elever med hög frånvaro att återvända till skolan. Insatser har också genomförts löpande för att främja och möjliggöra att fler elever går eller cyklar till skolan.

➔ Mål E: Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka

Arbetet för att öka sysselsättningen visar på både framsteg och utmaningar. En viss ökning kan ses vad gäller långtidsarbetslösheten, och den är fortsatt högre i Södertälje jämfört med andra kommuner i länet. Det finns också strukturella hinder för vissa grupper att etablera sig på arbetsmarknaden och ta sig vidare till sysselsättning. Kommunen fortsätter bedriva ett brett arbete för att öka sysselsättningen. Under året har flera riktade insatser gjorts för prioriterade målgrupper, bland annat via utökad samverkan inom kommunkoncernen och med externa parter. Fortsatta åtgärder görs också för att förbättra möjligheterna på arbetsmarknaden generellt, till exempel för att stärka företagsklimatet och identifiera näringslivets kompetensbehov. Sammantaget bedöms därmed utvecklingen fortsatt vara på väg åt rätt håll, men vidare insatser krävs för att hjälpa fler till arbete.

Målområde 3: Delaktighet, inflytande och tillit

➔ Mål F: Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen

Indikatorerna är svåra att analysera då förändringar för deltagande och tillit ses över lång tid. Med de demokratiska utmaningar våra samhällen står inför finns all anledning att fortsätta arbeta med sådant som enligt forskningen stärker demokratin. Grundläggande sociala och ekonomiska förutsättningar såsom utbildningsnivå och sociala levnadsförhållanden samt ett högt deltagande i civilsamhället har stor betydelse för människors delaktighet. Arbetet med medborgardialoger och andra interaktioner med medborgare samt en förstärkt samverkan med civilsamhället kan förväntas gagna målet. Arbeta inom utbildningsverksamheterna för att tidigt ge barn och ungdomar en förståelse för demokrati och minska avståndet till demokratiska institutioner är positivt.

Målområde 4: Boende och boendemiljöer

➔ Mål G: Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka

Kommunen har genomfört flera åtgärder i linje med målet under året. Gratis idrottsverksamhet har erbjudits i Hovsjö, Naturskolan har gett barn möjlighet att uppleva naturen, gång- och cykelvägar har byggts ut, upprustning av parker och skapandet av multisportarenor har gett fler möjlighet till aktivitet. Ett prylotek öppnades där invånare kan låna sport- och fritidsprylar. Utmaningar finns bland annat i att gång-, cykel- och kollektivtrafik behöver öka sin andel av det totala transportarbetet. Av vikt är också att fortsätta prioritera skapandet av goda fysiska miljöer. Till de flesta indikatorer saknas det statistik för 2024, varför en bedömning av måluppfyllelse är svår att göra.

➔ Mål H: Säkerheten och tryggheten i kommunens bostadsområden ska öka

Förutom brist på data till två av målets indikatorer visar övriga på en svag positiv utveckling. En tydlig positiv förflyttning syns vad gäller flickors deltagande i Ung fritids aktiviteter. Kommunen har under 2024 tagit fram en brottsförebyggande lägesbild och en åtgärdsplan. Den nya fritidsgården Mosaik har invigts som skapar en trygg mötesplats för ungdomar i Ronna, Geneta och Lina. Även en mobil fritidsgårdsbuss har invigts som kan nå ut till ungdomar i områden där det inte finns några fritidsgårdar. Ny belysning har tillkommit på flera platser i kommunen.

Samtidigt påverkar ett hårdare samhällsklimat med en ökande organiserad brottslighet verksamheternas förutsättningar för att skapa och upprätthålla trygga platser. Antalet öppna drogcener har ökat, ytterligare strygsdelar/bostadsområden har även klassats som riskområden, utsatta områden och/eller särskilt utsatta områden. Ung fritids verksamheter har sett att den upplevda tryggheten minskat något i den årliga mötesplatsenkäten och verksamheten har därför arbetat aktivt med samverkan med olika aktörer under 2024. Det finns stora behov av olika typer av insatser i syfte att förbättra drift och underhåll för att kunna hålla god standard. Det finns även utmaningar i samspelet och takten mellan olika aktörer inom drift- och underhåll exempelvis inom belysning.

Målområde 5: Hälsosamma levnadsvanor

➔ Mål I: Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka

Kommunen arbetar aktivt och på flera håll för att öka den fysiska hälsan bland invånarna. Kommunens spontanidrottsplatser är öppna för alla och fritidsverksamheten erbjuder kostnadsfria lovaktiviteter för barn och unga. På kommunens aktivitetscenter och idrottsföreningen Korpen anordnas aktiviteter så som yoga, cirkelträning och dans för vuxna med psykisk ohälsa eller beroende. Antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar har ökat för både flickor och pojkar i åldrarna 7–20 även om pojkarna idrottar mer. Trots att mycket arbete genomförs inom målet har små barn i kommunen en sämre hälsa än snittet i länet vad gäller bland annat övervikt. Kommunen behöver fortsätta arbetet med

målet för att risken för sämre hälsa i framtiden ska minska för barnen. Därtill är det 2024 en högre andel män och kvinnor som har fetma.

➔ Mål J: Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, tobak eller spel ska minska

I enlighet med den nya socialtjänstlagen utvecklas insatser som ska kunna erbjudas invånare med beroendeproblematik utan biståndsbeslut. Spelberoendet har ökat bland unga och ett löpande uppsökande arbete har inletts. Kommunens fältare samverkar med utbildningskontoret och polisen för att finnas där det finns behov bland ungdomar. Kommunen har tecknat ett nytt avtal med Telge Bostäder om tillgång till lägenheter för projektet Bostad först som syftar till att ge långvarigt hemlösa en bostad och stödinsatser för att kunna bo kvar. Det finns ett ökat behov av samverkan över nämndgränser när det gäller förhållanden bland individuella brukare med beroendeproblematik.

Målområde 6: Psykisk hälsa

➔ Mål K: Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka

Det saknas ny statistik vad gäller andelen män och kvinnor som lider av psykisk ohälsa. Men andelen män och kvinnor med bra självskattad hälsa har minskat. Kommunen har arbetat utåtriktat genom civilsamhällesorganisationer för att nå ut till personer med psykisk ohälsa som annars hade varit svåra att nå. Uppsökande aktiviteter har gjorts riktade mot barn och ungdomar och i deras vardagsmiljöer. Kommunen erbjuder stödresurser för skolorna kring hälsofrämjande bedömningspraktiker vilket är viktigt för att göra bedömningar i skolan som inte bidrar till ökad stress och psykisk ohälsa hos elever. Utvecklingspotential finns gällande insatser såsom kunskapsutveckling och framtagande av metoder och arbetssätt för skydd av personer som lever med funktionsnedsättning. Kommunen behöver utveckla matchningen av insatser inom psykisk ohälsa så att den sker utifrån individuella behov. I det förebyggande arbetet behöver rutiner etableras för att medvetandegöra alla former av psykiskt välbefinnande.

➔ Mål L: Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska

Allt fler verksamheter inom socialverksamheten har utvecklat rutiner och ett tydligare arbete för att skapa förutsättningar för att fånga upp våld från närstående. Utveckling fortgår inom det brottsförebyggande samarbetet mellan socialtjänst, skola, polis och fritid. Stödcenter för unga brottsutsatta har fortsatt att i nära samarbete med polis och utbildningskontor erbjuda stöd samt medling. Andel individer utsatta för misshandel har ökat något sedan 2023. Antalet anmälningar med barn, där barn är målsägande vid våld och övergrepp, har ökat. Ökningen av antalet anmälningar bör betraktas som positivt med hänsyn till mörkertal som tenderar att förekomma i denna typ av ärenden. Det kan även bero på att lagstiftningen ändrades 2021 så att barn som bevittnar våld av närstående blir målsägande.

Inledning

Enligt Mål och budget betyder social hållbarhet att alla invånare får sina rättigheter och behov tillgodosedda. Ett socialt hållbart samhälle beskrivs som ett jämlikt samhälle där människor har inflytande och ges likvärdiga förutsättningar att leva ett gott liv med god hälsa. Kommunen kan bevara och utveckla den sociala hållbarheten genom exempelvis välfärdssektorns verksamheter, samhällsplanering och insatser för kultur, idrott och demokrati.

Den här uppföljningen ger en övergripande lägesbild av den sociala hållbarheten i Södertälje kommun och av hur kommunen arbetar för att uppnå social hållbarhet. Uppföljningen omfattar kommunens Folkhälsostrategi 2021–2024 med tillhörande handlingsplaner.

Den 14 december 2020 antog kommunstyrelsen **Folkhälsostrategin 2021–2024** för Södertälje kommun. Strategin har ett fokus på jämlik hälsa för hela befolkningen och bidrar till kommunens arbete för ett hållbart samhälle för kommande generationer.

Folkhälsostrategi 2021–2024 anger den gemensamma inriktningen för det långsiktiga folkhälsoarbetet i Södertälje kommun. Strategin syftar bland annat till att stärka och utveckla kommunens arbete för en god och jämlik folkhälsa. Strategin omfattar sex målområden och tolv mål. Till tre av målen har handlingsplaner tagits fram med konkreta aktiviteter för att nå målen. Dessa är handlingsplan för demokratiutveckling, handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck samt handlingsplan för suicidprevention.

Målen i folkhälsostrategin är följande:

1. Det tidiga livets villkor

- a) Barnfattigdomen i Södertälje ska minska
- b) Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem år

2. Utbildning och arbete

- c) Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor
- d) Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka
- e) Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka

3. Inflytande, tillit och delaktighet

- f) Invånarnas delaktighet, tillit och inflytande ska öka i kommunen

4. Boende och boendemiljöer

- g) Kommunens fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka
- h) Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka

5. Hälsosamma levnadsvanor

- i) Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka
- j) Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, tobak eller spel ska minska

6. Psykisk hälsa

- k) Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka
- l) Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska

Uppföljningen knyter an till flera av kommunfullmäktiges mål i Mål och budget inom målområdet Socialt hållbara Södertälje.

Uppföljningen av social hållbarhet är dessutom kopplad till kommunens arbete med de globala målen i Agenda 2030. I Agenda 2030 betonas

att de tre perspektiven social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet är lika viktiga och ömsesidigt beroende av varandra. Alla tre perspektiven påverkar människors livsvillkor och hälsa.

Uppföljningen omfattar följande mål och delmål i Agenda 2030:

Globala målen

Delmålen

1.2	Minska fattigdomen med minst 50 %	3.8	Tillgängliggör sjukvård för alla	5.2	Utröta våld mot kvinnor och utnyttjande av kvinnor och flickor	11.2	Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
1.4	Lika rätt till egendom, grundläggande tjänster, teknologi och ekonomiska resurser	4.1	Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet	5.3	Avskaffa tvångsäktenskap och könsstympning	11.3	Inkluderande och hållbar urbanisering
2.1	Tillgång till säker och näringsriktig mat för alla	4.2	Lika tillgång till förskola av god kvalitet	8.5	Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla	11.7	Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
2.2	Utröta alla former av felnäring	4.3	Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet	8.6	Främja ungas anställning, utbildning och praktik	12.8	Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar
3.4	Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa	4.4	Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet	10.1	Minska inkomstklyftorna	16.1	Minska våldet i världen
3.5	Förebygg och behandla drogmissbruk	5.1	Utröta diskriminering av kvinnor och flickor	10.2	Främja social, ekonomisk och politisk inkludering	16.2	Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld

Mått på trenden

För varje mål i folkhälsostrategin görs en bedömning av åt vilket håll utvecklingen är på väg i Södertälje kommun. Bedömningen är illustrerad med gröna, gula och röda pilar. Bedömningen tar både hänsyn till hur indikatorerna för varje mål har utvecklats i jämförelse med uppföljningen av social hållbarhet 2023, och huruvida samordningsansvarig- och medansvariga nämnder har arbetat aktivt med målet under 2024. Indikatorerna presenteras enligt senaste redovisade data från respektive indikatorns källa.

Utvecklingen är dessvärre på väg åt fel håll. Här måste vi bli mycket bättre.

Trenden är något positiv. Nu är det dags att lägga i nästa växel!

Utvecklingen ser mycket bra ut. Vi kommer av allt att döma att nå våra mål.

Analysperspektiv

Syftet med folkhälsostrategin är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för alla i kommunen. Folkhälsa är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsotillstånd. En god folkhälsa innebär därför både att nivån på hälsan är god och att den är jämnt fördelad mellan olika grupper i samhället.

För att följa upp hur arbetet med social hållbarhet bidrar till en god och jämlik hälsa i kommunen har ett jämställdhets- barn- och intersektionellt perspektiv beaktats i uppföljningen av varje mål. Syftet är att synliggöra hur medborgarnas levnadsvillkor påverkas av faktorer som exempelvis kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionalitet och sexualitet. När detta synliggörs kan insatserna anpassas så att folkhälsoarbetet bidrar till en mer jämnt fördelad hälsa i kommunen.

Jämställdhetsperspektiv

Målen i folkhälsostrategin bryts ner och analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Könsuppdelad statistik redovisas när det finns tillgängligt.

Barnrättsperspektiv

Barn och ungas situation och hur väl kommunen lever upp till barns rättigheter belyses kopplat till målen i folkhälsostrategin.

Intersektionellt perspektiv

När det är möjligt utifrån tillgänglig statistik uppmärksammas hur olika diskrimineringsgrunder och maktordningar samverkar och påverkar människors möjligheter och livsvillkor kopplat till varje mål. Det kan exempelvis handla om kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion, funktionalitet och sexualitet.

Översikt: Utvecklingen av social hållbarhet i Södertälje

Målområde & delmål	Status	Mått på trenden
1. Det tidiga livets villkor		
a) Barnfattigdomen i Södertälje ska minska	→	Resultaten från indikatorerna är i princip oförändrade. Barnfattigdomen påverkas i stor utsträckning av indirekta faktorer så som att få fler i arbete samt verka för delaktighet och hälsa. Även insatser som möjliggör att bo längre från stadskärnan utan bil kan ha positiva effekter på målet. Inom kommunen görs även insatser för att stävja ojämlikheten, som en social hjälpfond. För att nå målet är bedömningen att samverkan behöver stärkas, både inom kommunorganisationen samt med andra aktörer.
b) Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår	↗	Genom familjecentralerna, föräldraträffar, utbildningsinsatser, hembesöksprogram samt samverkan med utbildningsverksamheter, civilsamhället och andra samhällsaktörer gör kommunen en stadig förflyttning i målet. Utbudet och deltagandet har under 2024 kraftigt ökat och målet att nå och erbjuda föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår kan anses uppnått.
2. Utbildning och arbete		
c) Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor	↗	Indikatorer har förbättrats under 2024 eller är likvärdiga jämfört med 2023, och ligger därtill ligger högre eller är i paritet med genomsnittet i länet. Inom tre av fyra prioriterade kunskapsområden har resultaten förbättrats, även vad gäller närvaron ses en förbättring. Satsning görs också på kompetensutveckling för att bidra till mer likvärdig förskoleverksamhet.
d) Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka	↗	Elevenkäter visar på ökad trygghet bland elever samt förbättrat mående. Frånvaron har minskat eller hållits stabil, och riktade insatser inom trygghet, hälsa och närvaro har gett goda resultat. Med ett stärkt fokus på elevers välmående och skolorvaro bedöms utvecklingen fortsatt gå åt rätt håll.
e) Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka	↗	Arbetet för att öka sysselsättningen visar både framsteg och utmaningar, där långtidsarbetslösheten har ökat något och vissa grupper möter strukturella hinder. Genom ett flertal riktade insatser i form av bland annat stärkt samverkan bedöms utvecklingen fortsatt vara på rätt väg, även om ytterligare åtgärder behövs för att fler ska nå arbete.
3. Delaktighet, inflytande och tillit		
f) Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen	→	Indikatorerna är svåra att analysera då förändringar för deltagande och tillit ses över lång tid. Med de demokratiska utmaningar våra samhällen står inför finns all anledning att fortsätta arbeta med sådant som enligt forskningen stärker demokratin. Grundläggande sociala och ekonomiska förutsättningar såsom utbildningsnivå och sociala levnadsförhållanden samt högt deltagande i civilsamhället har stor betydelse för människors delaktighet.
4. Boende och boendemiljöer		
g) Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka	↗	Till de flesta av målets indikatorer finns inte statistik att tillgå för 2024, varför målpuppfyllelse är svår att bedöma. Kommunen har genomfört flera åtgärder under året, t ex gratis idrottsverksamhet, utbyggnad av gång- och cykelvägar, upprustning av parker och skapandet av multisportarenor. Ett prylotek har öppnats där invånare kan låna sport- och fritidsprylar.
h) Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka	→	Förutom brist på data till två av målets indikatorer visar övriga på en svag positiv utveckling. En tydlig positiv förflyttning syns vad gäller flickors deltagande i Ung fritids aktiviteter. En brottsförebyggande lägesbild och åtgärdsplan har tagits fram under året. Därtill har bygget av den nya fritidsgården Mosaik slutförts, en mobil fritidsgårdsbuss har invigts och ny belysning har tillkommit på flera platser i kommunen.
5. Hälsosamma levnadsvanor		
i) Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka	→	Kommunen arbetar på flera håll för att öka den fysiska hälsan bland invånarna, genom t ex spontanidrottsplatser och kostnadsfria lovaktiviteter för barn och unga. Trots att mycket arbete genomförs inom målet har små barn i kommunen en sämre hälsa än snittet i länet vad gäller bland annat övervikt. Därtill har andelen män och kvinnor med fetma ökat i kommunen.
j) Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ska minska	→	Spelberoendet har ökat bland unga och ett löpande uppsökande arbete har inletts. Kommunen har tecknat avtal om tillgång till lägenheter som syftar till att ge långvarigt hemlösa en bostad och stödinsatser för att kunna bo kvar. Det finns ett ökat behov av att samverka över nämndgränser när det gäller förhållanden bland individuella brukare med missbruksproblematik.
6. Psykisk hälsa		
k) Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka	→	Andelen med bra självskattad hälsa har minskat. Kommunen har under året arbetat för att nå ut till personer med psykisk ohälsa som annars hade varit svåra att nå. Uppsökande aktiviteter riktat mot barn och ungdomar i deras vardagsmiljöer har genomförts. Utvecklingspotential finns vad gäller matchning av insatser inom psykisk ohälsa så att den sker utifrån individuella behov.
l) Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska	→	Rutiner har utvecklats för att fånga upp våld från närstående. Utveckling fortgår inom brottsförebyggande samarbete mellan socialtjänst, skola, polis och fritid. Andel individer utsatta för misshandel och antalet anmälningar som rör målsägande barn vid våld eller övergrepp har ökat.

Målområde 1: Det tidiga livets villkor

Vår barndom påverkar oss hela livet. Förhållandena under barn- och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Tidiga åtgärder i hem- och förskolemiljön främjar barns och ungas hälsa, minskar skillnader i uppväxtvillkor och kan möjliggöra en god hälsa senare i livet. Trygga ekonomiska förutsättningar och en stabil boendesituation är en grundläggande trygghetsfaktor för alla barn.

Delmål, Agenda 2030:

- 1.2** Minska fattigdomen med minst 50 %
- 1.4** Lika rätt till egendom, grundläggande tjänster, teknologi och ekonomiska resurser
- 10.1** Minska inkomstklyftorna
- 10.2** Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

● Mål A – Barnfattigdomen i Södertälje ska minska

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

För att minska barnfattigdomen behöver kommunen arbeta med att förbättra förutsättningarna för föräldrar vad gäller bostad och sysselsättning som påverkar inkomstmöjligheterna. Insatser som syftar till att förmildra situationen för barn som lever i barnfattigdom behöver genomföras, såsom att bygga bostäder som är ekonomiskt tillgängliga för alla, inrätta kulturskola för barn och ungdomar i flera områden i kommunen och säkerställa att det finns tillgängliga och kostnadsfria fritids-, idrotts- och lovaktiviteter för alla. Tillgången till samhällsservice och bibliotek i socioekonomiskt utsatta områden bör prioriteras.

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel barn som lever i barnfattigdom	Rädda Barnen	2021: 9,8 % 2022: Nytt resultat saknas 2023: Nytt resultat saknas 2024: Nytt resultat saknas	X
Andelen barn i familjer med låg inkomststandard	SCB	2019: 12,6 % 2020: 12,4 % 2021: 10,4 % 2022: 10,5 % 2023: 9,0 %	↗
Andelen barn som ingår i familjer med ekonomiskt bistånd	Kolada	2020: 3,7 % 2021: 3,0 % 2022: 2,5 % 2023: 2,3 %	→
Barn i familjer med låg ekonomisk standard ¹	SCB	2019: 22,9 % 2020: 24,1 % 2021: 24,0 % 2022: 22,4 % 2023: 22,5 %	→
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%)	Kolada	2020: 23,6 % 2021: 23,3 % 2022: 23,6 % 2023: 22,8 %	↗

Kommentar till indikatorernas utveckling

Södertälje har en besvärande situation med ihållande hög andel familjer med låg ekonomisk standard. Resultatet är i princip oförändrat sedan föregående år och fortsatt högt över snittet i Stockholms län (12,8 %). Statistiken kring låg ekonomisk standard möjliggör jämförelser mellan olika grupper och visar att det finns stora skillnader, exempelvis mellan inrikes

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Kommundels-
nämnderna
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Stadsbyggnads-
nämnden
Tekniska nämnden

Berörda av målet
Kultur- och fritids-
nämnden
Utbildningsnämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö

1

Den tidigare indikatorn Andelen invånare 0–19 år i ekonomiskt utsatta hushåll har ersatts av låg ekonomisk standard som är det mer etablerade måttet.

och utrikes födda. Andelen invånare i Södertälje kommun med låg ekonomisk standard var år 2023 betydligt högre bland utrikes födda (38,7 %) jämfört med inrikes födda (19,0 %). Den allra största utsattheten syns bland personer födda i Afrika (47 %), Nordamerika (43,3 %) samt Asien (40,8 %). Andelen med låg ekonomisk standard i Södertälje kommun är högre bland ensamstående med barn (37,1 %) jämfört med sammanboende med barn (17,1 %), samt högre bland ensamstående kvinnor med barn (40,9 %) än bland ensamstående män med barn (30,9 %).

Andelen barn i familjer med låg inkomststandard i Södertälje kommun har minskat över tid men ligger fortfarande högt över länet, motsvarande siffra för Stockholms län 2023 var 5,8 % (Södertälje 9,0 %).

Trångboddheten i flerbostadshus har minskat något sedan föregående år men är fortfarande högre än snittet i Stockholms län (17,7 %).

Pågående arbete

Insatser som minskar trångboddhet, möjliggör arbetspendling samt underlättar resande med kollektivtrafik kan ha en positiv effekt på mål A. I Södertälje kommun prioriteras bostadsprojekt i lägen som möjliggör för hållbart resande i goda kollektivtrafikstråk. Arbete pågår för att förbättra arbetspendling och tillgänglighet inom områden som är socioekonomiskt utsatta. En bättre tillgång till kollektivtrafik på landsbygden prioriteras i kommunen då det leder till bättre pendlingsmöjligheter och kan möjliggöra för barnfamiljer att bo utanför stadskärnan utan bil.

Södertälje kommuns arbete med att stärka företagsklimatet i kommunen görs till stor del för att fler arbetstillfällen ska skapas och fler Södertäljebor därigenom ska nå sysselsättning och egen försörjning genom arbete. Se redovisning av insatser och bedömning kring att stärka företagsklimatet under mål E. De insatser som verkar för att få fler i arbete och för att öka den psykiska hälsan gagnar också barnfattigdomen då arbete och psykisk hälsa är en förutsättning för att bryta ekonomisk utsatthet.

För att minska barns ekonomiska utsatthet gör kommunen alltid barnkonsekvensanalyser vid avslagsbeslut för ekonomiskt bistånd.

Socialnämnden tillhandahåller en social hjälpfond där avkastningen går till aktiviteter för barn boende i kommunen, förhoppningen är att den sociala hjälpfonden jämnar ut ekonomiska ojämlikheter mellan barn och verkar kompensatoriskt. Därtill arbetar omsorgskontoret för att medarbetare ska ha möjlighet till arbete på heltid, vilket ger bättre ekonomiska förutsättningar och gynnar social trygghet.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024

- Genom sociala hjälpfonden har strax över 250 barn kunnat dela på 306 350 kr till aktiviteter i närområdet som t ex bio, badhus, Tom Tits med mera.
- Kommunen har arbetat aktivt med att underrätta Skatteverket om felaktigheter upptäcks i folkbokföringen för att på så sätt verka för att barn ska få mer jämlika bostadsförhållanden.
- Parasportaktiviteter med utlåning av sport- och idrottsutrustning har erbjudits i syfte att främja inkludering och motverka utanförskap.
- Järna stationsområde har byggts om för att öka tryggheten och trivseln.
- Ett pilotprojekt med anropsstyrd trafik har genomförts inom Hölö kommunedel.
- Samverkan inom MMiS (avsiktsförklaring för att utveckla kollektivtrafiken i Södertälje) har fortgått med målet att förbättra arbetspendling och tillgänglighet för områden som är socioekonomiskt utsatta.
- Beslut har tagits i projektet Fornhöjden att arbeta enligt Botryggt2030 vilket innebär att trygghetsaspekten beaktas genom hela planprocessen.
- Inom Verksamheten för personer med funktionsnedsättning, VFF, har behovsstyrda digitala utbildningar om barnperspektiv genomförts som kompetenshöjning.
- Verksamheten för personer med funktionsnedsättning har i samverkan med

Hälso- och sjukvårdsenheten utvecklat en modell med Häsokonferenser i syfte att förbättra livsvillkor för personer med funktionsnedsättning.

- En anvisning för att genomföra barnkonsekvensanalyser (BKA) har tagits fram och färdigställt under början av året. Syftet med vägledningen är att underlätta för kontoren att genomföra barnkonsekvensanalyser för ärenden av övergripande och strategisk karaktär, där grupper av barn eller barn i allmänhet berörs. Under hösten/vintern 2024 genomfördes även två utbildningsinsatser för att komplettera anvisningen.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Lågkonjunkturen är en återkommande utmaning och leder till att många exploatörer pausar och väntar med att starta exploateringsprojekt, vilket kraftigt sänker byggtakten.

Kommunen har inte full rådhighet över kollektivtrafiken men fortsätter arbeta med infrastruktursatsningar för bussens framkomlighet som ett verktyg för kommunen att få regionen att vilja satsa på att utveckla kollektivtrafik.

Åtgärder som gör hållbara transportalternativ tillgängliga för alla samhällsgrupper behöver

prioriteras, exempelvis genom att frigöra utrymme för gång-, cykel- och kollektivtrafik, och gör dessa alternativ mer attraktiva och tillgängliga.

Det finns behov av att samverka, både över nämnd- och kontorsgränser samt med regionen när det gäller individuella förhållanden som rör barn och barns rättigheter kopplade till hemförhållanden som påverkar socioekonomi, till exempel psykisk ohälsa och missbruksproblematik, som i sin tur kan medföra konsekvenser för barnets bästa.

Förbättringspotential finns i arbetet med barnkonsekvensanalyser, exempelvis när barn är närstående såsom i generationsboende. Arbetet behöver systematiseras för att garantera att alla barn oavsett behov och förutsättningar alltid inkluderas inom alla livsområden, inklusive risker för barnfattigdom, samt har tillgång till samhällsservice på lika villkor. Barn till föräldrar med funktionsnedsättning behöver särskilt beaktas och synliggöras. Ett helhetsperspektiv och övergripande stöd att navigera i Barnkonventionens paragrafer samt metodik för att fånga och säkerställa barns rättigheter korrekt och rättssäkert efterfrågas av verksamheterna.

● Mål B – Föräldrar ska erbjudas föräldraskapsstöd under barnets första fem levnadsår

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

Föräldrar och vårdnadshavare i Södertälje behöver få rätt förutsättningar i sitt föräldraskap. Föräldrastöd bör både erbjudas generellt till samtliga föräldrar/vårdnadshavare och riktat till föräldrar/vårdnadshavare med barn som har någon beteendeproblematik eller funktionsnedsättning. Föräldrastödet i Södertälje behöver samordnas mellan berörda nämnder för att få en helhetsbild av vilket stöd som finns idag och vad som behöver utvecklas. Utbildningsnämndens verksamheter kan främst användas som arenor för informationsspridning men även för att anordna föräldrastödsutbildningar. Det våldsförebyggande arbetet behöver integreras i det kommunala föräldrastödet och i skolans sex- och samlevnadsundervisning. Regionen är en avgörande samarbetspartner när det gäller familjecentraler då centralerna är en samverkansform mellan kommun och region. När det gäller föräldrastöd kan kommunen erbjuda detta utan samverkan med regionen.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvarig
Kommunstyrelsen

Berörda av målet
Kommundels-
nämnderna
Omsorgsnämnden
Stadsbyggnads-
nämnden
Tekniska nämnden
Utbildningsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Antal utbildningsinsatser och antal deltagare i grupper och utbildningar	Social-kontoret	2021: Familjecentralen hade 4 olika typer av grupper plus 4 tematräffar (det vill säga ett informationstillfälle per tema). 95 träffar och 96 deltagare totalt. Nyckeln erbjöd 13 grupper av olika slag. 2022: Geneta familjecentral: 6 gruppstarter för föräldrar samt tematräffar. Totalt 65 grupptillfällen med 421 besök. Hovsjö familjecentral: 1 gruppstart för föräldrar med 6 träffar och 14 besök. Totalt 132 träffar för föräldrar med 756 besök. Nyckeln: 5 gruppstarter för föräldrar. Totalt 61 träffar och 321 besök. 5 gruppstarter för barn. Totalt 47 träffar och 149 besök. Totalt 64 träffar för barn/ungdomar och 521 besök. Föräldrar har kunnat gå sju olika typer av föräldragrupper samt ett tjugotal tematräffar på olika teman. Barn har kunnat gå två olika (för barn med föräldrar som separerat/är i vårdnadstvist samt barn med föräldrar med psykisk ohälsa och/eller missbruk). 2023: Inom Förebyggande barn har totalt 218 gruppträffar genomförts för föräldrar. Dessa har haft 972 besökare. Föräldraskap i Sverige har anordnats vid 4 olika omgångar, via familjecentral, skolsamverkan samt på SFI. 8 olika omgångar av Alla barn i centrum har erbjudits via familjecentraler, på öppen ingång samt via skolsamverkan. Spädbarnsmassage har anordnats i 5 omgångar via familjecentralerna. För föräldrar där det förekommer konflikter har 2 omgångar Komet i vardera åldersspann 3–11 och 12–18 erbjudits. Separerade föräldrar har haft möjlighet att delta i 5 omgångar av Barn i föräldrars fokus. 4 omgångar pappagrupp har erbjudits på Hovsjö familjecentral. Inom alla grupper har alla som varit intresserade och kunnat fått gå oaktat vart gruppen hållits. Utöver detta har tematräffar, workshops och föreläsningar på skolor och trossamfund hållits. 2024: På Stöd till familj och Stöd till unga har 28 gruppstarter skett med 211 föräldraträffar. Ca 2500 deltagare/besökare har deltagit i någon form av träff. De grupper som erbjudits har varit: ABC 0–2 år – 1 omgång (familjecentral) ABC 3–11 år – 5 omgångar (familjecentral samt i samverkansteam på grundskolor) ABC Tonår – 23 omgångar (fältare+ stödcentrum) Föräldraskap i Sverige – 6 omgångar (familjecentraler, i samverkan med SFI samt i samverkansteam på grundskolor) Spädbarnsmassage – 7 omgångar (familjecentraler) Pappagrupp – 4 omgångar (familjecentral) Komet 3–11 – 2 omgångar (familjestöd) Komet 12–18 – 3 omgångar (familjestöd) Utöver detta har tematräffar, workshops och föreläsningar på skolor och trossamfund hållits. En digital version av Komet 3–11 har också erbjudits för dem som har svårigheter att delta fysiskt.	X

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Antal familjer som deltar i hembesöksprogrammet	Socialkontoret	2021: 50 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1. 2022: 52 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1. Fler familjer har fått besök men dessa barn har fötts 2021. 2023: 68 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1. Hembesöksprogrammet erbjuds nu både på Geneta och Hovsjö familjecentraler sedan Hovsjös start i november 2022. 2024: 84 barn har ingått i HB-programmet med hembesök 1. Hembesöksprogrammet är nu implementerat på båda familjecentralerna.	↗
Andel nöjda deltagare	Socialkontoret	2021: Nyckeln har 9,22 i skattad nöjdhet (baserat på en 10-gradig skala). Uppföljning av programmet Komet gav 4,9 (ungdom) och 5 (barn), på en femgradig skala. Familjecentralen har 97 % som är nöjda eller mycket nöjda i nöjdhetssenkät. 2022: Förebyggande enheten har 97 % nöjdhet i sammanslagen brukarenkät för hela enheten med två mät månader (maj samt november). Avser Familjecentral, Nyckeln, Familjerådgivning, Fältare och Ungdomsmottagning. 2023: Förebyggande barn har 97,6 % nöjdhet i sammanslagen brukarenkät för hela enheten med två mät månader (maj samt november). Avser Familjecentral, Nyckeln, Familjerådgivning, Fältare och Ungdomsmottagning. 2024: För första året är de öppna insatserna med i SKR:s brukarundersökning vilket inneburit en förändring i hur undersökningen genomförs. Därför har också färre svar inkommit än tidigare. Men nöjdhet ligger på 100 % hos föräldrar som fått föräldrastöd och som svarat på brukarundersökningen.	↗

Kommentar till indikatorernas utveckling

Antal besökare på familjecentralerna uppgick till i snitt 522 st/månad. Resultatet ligger i linje med föregående års positiva resultat och visar att verksamheten fyller en viktig funktion i att motverka isolering, främja språkutveckling och erbjuda meningsfulla aktiviteter för både barn och vuxna. Familjecentralerna har utökat sina öppettider.

Antalet deltagare/besökare på stöd till familj och stöd till unga har ökat. Ökningen beror framförallt på ett utökat utåtriktat arbete där medarbetarna deltagit i föräldramöten med information och föreläsningar.

Antalet familjer som deltar i hembesöksprogrammet har ökat stadigt sedan Hovsjö Familjecentral öppnat. Antal nöjda deltagare bland föräldrar som har mottagit föräldrastöd har ökat och ligger nu på en nöjdhet på 100%.

Pågående arbete

Bland besökarna till öppna förskolan finns

många familjer som är i behov av olika former av stöd. Familjerna kan få stöd av familjecentralerna enskilt alternativt i samverkan med socialkontorets öppenvård och myndighet. Det hålls löpande föräldragrupper och föräldrar erbjuds stöd vid hembesöksprogram och vid treårsbesök i samverkan med BVC. Gruppaktiviteter som exempelvis Komet, pappagrupper, ABC 0–12 och ABC tonår har erbjudits.

Familjecentralerna samverkar med kommunens övriga familjestödande insatser för att erbjuda ett så brett och tillgängligt stöd som möjligt. De samverkar även med andra professioner, med civilsamhället och med förskolor för att nå ut med information om vilket stöd som finns.

Händelser från året

Nedan följer ett par exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Socialkontoret har haft samverkan med Södertälje BB i projektet "Min barnmorska", projektet påbörjades hösten 2024.

- Socialkontorets samverkansteam har tillsammans med utbildningskontoret funnits på plats vid samtliga av Södertäljes grundskolor. Arbetssättet innebär att familjestödjare finns tillgängliga på skolan för att ge nära stöd till föräldrar med barn i yngre åldrar.

Utmaningar och utvecklingsbehov

En kontinuerlig utveckling har skett och kommunen når fler och fler föräldrar för föräldraskapsstöd. Det finns utmaningar i att nå småbarnsföräldrar vars barn inte är inskrivna på de BVC där det finns familjecentraler. Därför ses samverkansstrukturer över kring förskolor med inspiration av det arbete som gjorts med grundskolorna i kommunen. Slutsatsen är att mycket är gjort men mer finns att göra för att nå alla föräldrar med erbjudande om stöd, samt för att få dem som har behov av stöd att ta emot det. För att kunna erbjuda mer föräldraskapsstöd är fler familjecentraler en förutsättning. Ytterligare en familjecentral är planerad.

Målområde 2: Utbildning och arbete

Det finns ett starkt samband mellan hälsa och lärande. Goda skolresultat ger bättre hälsa och en god hälsa bidrar till bättre skolresultat. Högutbildade har som grupp bättre hälsa än lågutbildade. Livsvillkor och levnadsvanor av betydelse för hälsan uppvisar samma mönster. Det finns ett starkt samband mellan låga betygsresultat i årskurs 9, ofullständiga gymnasiestudier, sjuklighet under grundskoletiden och låg utbildningsnivå som ung vuxen. Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Förutsättningen för en jämlik hälsa är att utbildningen utformas så att skolan bidrar till alla barns lärande och utveckling, oberoende av deras individuella förutsättningar, föräldrarnas bakgrund och utbildningsnivå.

Forskningen om sambanden mellan arbete, arbetslöshet och hälsa är omfattande. Exempelvis finns studier som pekar på att arbetslöshet ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, psykisk ohälsa, ohälsosamma levnadsvanor och dödlighet. I regel har människor som arbetar bättre hälsa än de som saknar ett arbete, men det beror inte alltid på att arbete i sig är hälsosamt. Att arbeta förutsätter en rimligt god hälsa och de som har sämre hälsa kan inte alltid få ett arbete. Arbetsförmedlingen identifierar tre grupper som särskilt utsatta på arbetsmarknaden: personer som saknar gymnasieutbildning, utomeuropeiskt födda samt personer med funktionsnedsättningar som ger nedsatt arbetsförmåga.

Delmål, Agenda 2030:

- 4.1 Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet
- 4.2 Lika tillgång till förskola av god kvalitet
- 4.3 Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet
- 4.4 Öka antalet personer med färdigheter för ekonomisk trygghet
- 8.5 Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla
- 8.6 Främja ungas anställning, utbildning och praktik

● **Mål C – Alla barn ska ha tillgång till förskoleverksamhet med hög kvalitet på lika villkor**

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Den ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn. Södertälje kommun behöver fortsätta det långsiktiga arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare. Fler förskollärare, lärare och skolledare behöver söka sig till kommunen och fler behöver stanna. Övergången mellan skola och förskola är en viktig del i barns utveckling och sociala färdigheter. Kommunen behöver säkerställa att den övergången går till på ett så smidigt sätt som möjligt. Planeringen av nya förskolor och skolor (samt utvecklingen av befintliga) måste finnas med tidigt i stadsplaneringen. Både för att säkerställa att nya förskolor och skolor placeras och utformas på ett bra sätt, nära där människor lever och bor, och för att utbyggnadstakten för bostäder, förskolor och skolor följer varandra. Både inomhus- och utomhusmiljön på förskolan påverkar barnens hälsa. Kommunen bör ta ett helhetsgrepp kring kvaliteten på förskolornas utomhusmiljö. Storleken på gårdarna behöver anpassas utifrån omgivningens miljö såsom närhet till eller avsaknad av närhet till parkmiljö och natur. För att möjliggöra det krävs en god samverkan inom hela kommunorganisationen och med de kommunala bolagen.

Samordningsansvar
Utbildningsnämnden

Medansvariga
Kommundels-
nämnderna
Kultur- och fritids-
nämnden
Stadsbyggnads-
nämnden
Telge Fastigheter
Tekniska nämnden

MÅTT PÅ TRENDEN

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Nöjd medborgarindex förskolan	Kolada	2019: I SCB:s medborgarundersökning fick förskolan i Södertälje 54 på en skala mellan 0–100. Genomsnittet i Stockholms län är 63. 2021: I SCB:s medborgarundersökning svarade 75,3 % "mycket eller ganska bra" på frågan "Hur tycker du att förskolan fungerar i din kommun?"³ 2023: I SCB:s medborgarundersökning svarade 81,9 % "mycket eller ganska bra" på frågan "Hur tycker du att förskolan fungerar i din kommun?" 2024: Ingen ny statistik finns för 2024. Nästa medborgarundersökning genomförs 2025.	X
Personal i förskola med förskolelärar-legitimation	Kolada	2020: 34 % 2021: 36 % 2022: 35 % 2023: 35 %	→
Inskrivna barn per årsarbetare i den kommunala verksamheten	Kolada	2020: 5,5 barn per årsarbetare 2021: 5,5 barn per årsarbetare 2022: 5,5 barn per årsarbetare 2023: 5,4 barn per årsarbetare	↗
Andel barn 1–5 år som är inskrivna i förskoleverksamhet och pedagogisk omsorg. Andel barn 3–5 år som är inskrivna i förskola.	Kolada	2020: I åldern 1–5 år var 84,5 % inskrivna i förskoleverksamhet och pedagogisk omsorg i kommunen. I åldersgruppen 3–5 år var 95,1 % av barnen i Södertälje inskrivna i förskola. 2021: I åldersgruppen 1–5 år var 83,5 % av barnen inskrivna i förskoleverksamhet och pedagogisk omsorg. I åldersgruppen 3–5 år var 95 % inskrivna i förskolan. 2022: I åldersgruppen 1–5 år var 83,6 % av barnen inskrivna i förskola och pedagogisk omsorg. I åldersgruppen 3–5 år var 94,5 % inskrivna på förskolan. 2023: I åldersgruppen 1–5 år var 85,1 % av barnen inskrivna i förskola och pedagogisk omsorg. I åldersgruppen 3–5 år var 94,9 % inskrivna i förskola.	↗
Kvaliteten på förskolornas utemiljö	Kommunens egna statistik	2021: Det finns inget resultat för indikatorn. 2022: Det finns inget resultat för indikatorn. Utifrån den särskilda satsningen på trygghet, hållbarhet och tillgänglighet har upprustning av utemiljön, förbättringar av belysning och stängsel skett på flertalet för- och grundskolor under 2022. Arbetet med att förbättra verksamhetens utemiljöer fortsätter även kommande år. 2023: Det finns inget resultat för indikatorn. Förskolornas (och skolornas) gårdar upprustas även fortsättningsvis, utifrån genomförd inventering och prioritering, med hjälp av investeringsmedel för utemiljö som finns i Mål och budget. 2024: Det finns inget resultat för indikatorn. Förskolornas (och skolornas) gårdar upprustas även fortsättningsvis, utifrån genomförd inventering och prioritering, med hjälp av investeringsmedel för utemiljö som finns i Mål och budget.	X

3 SCB gjorde om medborgarundersökningen 2021 vilket bland annat innebär att svaren redovisas som andelar (%) istället för att redovisas som ett index.

Kommentar till indikatorernas utveckling

För 2024 är andelen medarbetare med förskollärarlegitimation densamma som året innan, vilket fortfarande är något högre än genomsnittet för Stockholms län (34 %). Personaltätheten har ökat något mellan 2022 och 2023 och är lägre än genomsnittet i länet som ligger på 5,5 inskrivna barn per årsarbetare. Andelen barn inskrivna på förskolan har ökat för åldersgruppen 3–5 år och även för hela åldersgruppen 1–5 år. I jämförelse med länet har Södertälje kommun en större andel inskrivna barn i åldern 3–5 år men en lägre andel inskrivna barn i åldern 1–5 år.

Pågående arbete

Utifrån målet att alla barn ska ha tillgång till en förskola av hög kvalitet på lika villkor är det systematiska kvalitetsarbetet som bedrivs inom förskolan det absolut viktigaste då detta syftar till att kontinuerligt höja kvalitet och likvärdighet i undervisningen. Det systematiska kvalitetsarbetet tar sikte på det som är generellt för förskoleverksamheten i kommunen men ger även möjlighet att fokusera på det som är specifikt för olika förskolor och lokala förutsättningar. Delar av detta arbete handlar om att förbättra förskolans samverkan och relation med barnens familjer för att främja den upplevda delaktigheten, öka barns närvaro på förskolan och öka nöjdheten med den verksamhet som erbjuds. Det handlar även om att öka andelen medarbetare med förskollärarlegitimation för att ge större möjligheter till ökad kvalitet i undervisningen, om en tydlig styrning för att säkerställa relevanta utvecklingsinsatser och om återkommande uppföljningar.

För att säkerställa kvaliteten på förskolornas utemiljöer sker också löpande arbete med planering, drift och underhåll. Genom kommunens odlingsstrategi utvecklas även möjligheterna till odling på förskolorna.

Barn i kommunens förskolor har också möjlighet att ta del av olika konstformer genom verksamheten Kultur i förskolan och skolan. Det kan vara film, musik och scenkonst på Estrad eller pedagogiska program på Torekällberget eller Stadsbiblioteket.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Kompetensutvecklande insatser har genomförts inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt samt lek och samspel. Jämfört med föregående läsår har förskolans resultat förbättrats inom tre av fyra prioriterade kunskapsområden; lek och samspel, matematik samt naturvetenskap och teknik. Det är endast inom språkutveckling som något sjunkande målpuppfyllelse uppvisas.
- Fokus har även riktats mot närvarofrämjande arbete genom utveckling av förskolans samverkan med och relation till barnens vårdnadshavare. Under andra halvan av 2024 syns en något lägre frånvaro än under motsvarande period 2023.
- Utvecklingsarbetet "En förskola för alla" har påbörjats under året och syftar till att stärka kompetens kring det kompensatoriska uppdraget, men även att fördjupa arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling samt med barnkonventionen och barnrättsperspektivet. Inledningsvis fokuserar arbetet på förskolans ledning men framöver ska det spridas och förankras vidare och ut i organisationen.
- Cirka 60 förskollärare och chefer har slutfört högskoleutbildningen "Utmana och stödja varje barns utveckling och lärande i förskolan", ytterligare 40 har därtill påbörjat utbildningen under året. Syftet med utbildningen är att utveckla specialpedagogisk kompetens för att förskoleverksamheten bättre ska kunna möta upp alla barn och kunna erbjuda ett lärande och en utveckling utifrån varje barns individuella förutsättningar och behov. Målet är att det på sikt ska leda till en ännu mer likvärdig förskoleverksamhet av hög kvalitet.
- Enligt en ny lag som trädde i kraft 2023 ska kommuner tydligt informera familjer med barn i 3–5-årsåldern, som inte går på förskola, om vad allmän förskola är och varför förskola är bra för barnen. Därtill ska plats erbjudas till vissa familjer även om de har inte ansökt om det. I början av våren 2024 skickades därför ett informationsbrev hem till vårdnadshavare för de cirka 200 barn i åldern 3–5 år som inte

var inskrivna på förskolan. Inför hösten skickades dessutom 51 erbjudanden om förskoleplats ut, vilket fyra familjer tackade ja till. Även om det endast är ett fåtal barn som kommer till förskolan utifrån denna insats är varje tillkommande barn en möjlighet för förskolan att ge just dessa barn bättre förutsättningar inför deras kommande skolgång.

- Insatser har genomförts på ett flertal förskolor i kommunen för att förbättra utomhusmiljön, till exempel genom upprustning av hårdgjord förskolegård, plantering av vegetation som bidrar till såväl skugga som ätbara frukter, bär och grönsaker, samt annat löpande underhållsarbete. Investeringar i utemiljön för att höja standard och trivsel har lett till att förskolorna är mer nöjda med utomhusmiljöerna nu än tidigare, enligt Telge Fastighets enkätresultat.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Förskolan ska genom hög kvalitet och likvärdighet ge alla barn bästa möjliga förutsättningar för en kommande och framgångsrik skolgång. Att lyckas i sin utbildningsresa ger bättre förutsättningar till goda livsvillkor senare i livet. Förskolan måste därför fortsätta arbetet med att öka kvaliteten och likvärdigheten, alldeles särskilt när det gäller att utveckla barnens språk-

liga förmågor och att verka kompensatoriskt utifrån alla barns olika förutsättningar och behov.

I tätbebyggda områden finns färre och mindre ytor att tillgå där kommunen har rådighet. I det fortsatta arbetet är det viktigt med ett tidigt samarbete mellan olika kontor och nämnder för att tillräckliga utredningar utförs i ett tidigt skede. Speciellt då det är viktigt att friyta är en parameter i lokaliseringsförstudier.

Det finns också utmaningar att hitta rätt balans i skötseln av områden mellan de olika ansvariga aktörerna inom kommunkoncernen. Ett fortsatt förebyggande arbete för att minska nedskräpning behövs, något som idag tar tid och resurser från andra viktiga drift- och underhållsinsatser.

En utmaning vad gäller besök av kulturverksamheter är att besöken bokas in av förskolorna själva, vilket förutsätter att förskolepersonalen har kännedom om att möjligheten finns. En annan aspekt är att olika förskolor har olika möjligheter att ta sig till evenemangen, beroende på avstånd eller personella resurser.

● Mål D – Den hälsofrämjande och trygga skolgången ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Kommunen bör stärka arbetet med elevhälsan för att tidigt upptäcka barn med risk för negativ utveckling. Genom att stärka barns och ungas skolresultat, uppmärksamma skolfrånvaro och elever som behöver särskilt stöd, ges barnen bättre framtida möjligheter på arbetsmarknaden och förutsättningar för en god hälsa. Fritidsgårdarnas verksamhet som är baserad på icke formellt lärande, goda gemenskaper samt är en arena för miljöer som inspirerar till lustfyllt lärande kompletterar det formella och informella lärandet och kan därmed bidra till en mer hälsofrämjande skolgång. Liksom i förskolan är grundskolans utemiljö av stor vikt för barn och ungas hälsa och prestation i skolan. Kommunen bör, precis som för förskolorna, ta ett helhetsgrepp kring kvaliteten på skolornas utomhusmiljö där storleken på gårdarna behöver anpassas utifrån omgivningens miljö såsom närhet till eller avsaknad av närhet till parkmiljö och natur. För att möjliggöra det krävs en god samverkan inom hela kommunorganisationen och med de kommunala bolagen.

Samordningsansvar
Utbildningsnämnden

Medansvariga
Kommundelsnämnderna
Kultur- och fritidsnämnden
Socialnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Telge Fastigheter
Tekniska nämnden

Berörda av målet
Miljönämnden
Omsorgsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andelen elever i åk 5 och 9 som känner sig trygga i skolan	Kolada Skolinspektionen	2020 ⁴ : Åk 5: 83,6 % positiva svar Åk 9: 75,1 % positiva svar 2022 ⁵ : Åk 5: 76,0 % positiva svar Åk 8: 76,9 % positiva svar 2023: Nytt resultat saknas 2024: Åk 5: 82 % positiva svar Åk 8: 72 % positiva svar	
Elevers upplevda lärande och trygghet i åk 2, 5 och 8	Elevenkäten	2021: 79 % av eleverna i åk 2, 86 % av eleverna i åk 5 och 89 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan. 2022: 88,9 % av eleverna i åk 2, 88,6 % av eleverna i åk 5 och 89,5 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan. 2023: 90,1 % av eleverna i åk 2, 89,6 % av eleverna i åk 5 och 88 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan. 2024: 93,4 % av eleverna i åk 2, 90,52 % av eleverna i åk 5 och 88,6 % av eleverna i åk 8 uppger att de är trygga i skolan.	Åk 2 Åk 5 Åk 8
Frånvarostatistik	Skolans egna statistik	2021: Höstterminen 2021 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 10–18 %. Den giltiga frånvaron låg mellan 9–16 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %. 2022: Höstterminen 2022 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 7–14 %. Den giltiga frånvaron låg mellan 7–12 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %. 2023: Höstterminen 2023 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 7–15 %. Den giltiga frånvaron låg mellan 7–13 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %. 2024: Höstterminen 2024 varierade den totala frånvaron på skolnivå mellan 7–15 %. Den giltiga frånvaron låg mellan 6–13 % och den ogiltiga frånvaron låg mellan 0–3 %.	Total Giltig Ogiltig
Upplevd trygghet och mående åk 4, 7 samt åk 1 på gymnasiet	Elevhälsans elevenkät	2021: Åk 4: 92 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 89 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 96 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 83 % mår mycket bra/bra. Åk 1 gy: 94 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 76 % mår mycket bra/bra. 2022: Åk 4: 93 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 90 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 93 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 79 % mår mycket bra/bra. Åk 1 i gy: 97 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 85 % mår mycket bra/bra. 2023: Åk 4: 95 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 88,5 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 98 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 80 % mår mycket bra/bra. Åk 1 i gy: 96 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 76 % mår mycket bra/bra. 2024: Åk 4: 95,19 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 91,28 % mår mycket bra/bra. Åk 7: 94,61 % känner sig alltid/ofta trygg i skolan och 79,71 % mår mycket bra/bra. Åk 1 i gy: 94,36 % känner sig alltid/ofta trygg på skolan och 81,69 % mår mycket bra/bra	Åk 4-6 Åk 7-9 Åk 1 gy
Andel barn och unga som går/cyklar till skolan	Kommunens egna statistik	2021: Finns inget resultat för indikatorn. 2022: Finns inget resultat för indikatorn. 2023: Finns inget resultat för indikatorn. 2024: Finns inget resultat för indikatorn	

4 Resultatet för år 2020 avser enbart elever i kommunala skolor. Eleverna har fått ta ställning till påståendet "Jag känner mig trygg i skolan".
5 Skolinspektionen gjorde vissa förändringar i skolenkäten 2022 som gör att resultatet inte är jämförbart med 2020. Respondentgruppen har bytts ut från åk 9 till åk 8 och påståendena har bytts ut till öppna frågor. Eleverna har fått svara på frågan "Känner du dig trygg i skolan?".

Kommentar till indikatorernas utveckling

Grundskolans elevenkät genomfördes år 2024 för femte året i rad och Skolinspektionsenkäten besvarades i mars 2024. Utbildningskontorets egen elevenkät, som genomförs en gång om året, hade en hög svarsfrekvens med 87 % av eleverna i grundskolan och den anpassade grundskolan som svarade. Detta ger ett pålitligt underlag för skolans utvecklingsarbete. I årskurs 2, 5 och 8 är det högre andel elever som känner sig trygga i skolan jämfört med 2023. Resultaten för tryggheten är fortsatt hög i förhållande till riket.

Pågående arbete

Skolorna arbetar trygghetsskapande, både utifrån en kommunövergripande analys och på skolnivå, med insatser som planerade rastaktiviteter och pågående projekt som rör metod för konflikthantering. Därtill görs djupanalyser av elevenkäter och fördjupade intervjuer med elever. Kontinuerligt närvarofrämjande arbete är också en viktig del av insatserna för att främja hälsa och välbefinnande.

Grundskolan har ett samarbetsavtal med Idrott utan gränser som tillsammans med skolledare och lärare på skolan samordnar idrottslektioner så att elever ges möjlighet att prova olika meningsfulla aktiviteter och olika sporter. En frisk skolstart, ett familjestödsprogram för att främja hälsa hos elever och deras vårdnadshavare, är också ett långsiktigt arbete som pågår inom grundskolan.

En trygg och hälsosam skolgång främjas även genom olika insatser för trygga skolvägar med syfte att få fler barn att gå eller cykla till skolan. Det handlar om både direkta åtgärder för att säkra framkomlighet, tillgänglighet och trygghet på gång- och cykelvägar och besök på skolor för att prata med elever om trafiksäkerhet och nyttorna med att gå och cykla till skolan.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på insatser som har genomförts under 2024:

- I samarbete med Resurscentrum har skolorna fått stöd i arbetet med elever med hög frånvaro. Integrerat elevhälsoarbete har visat goda resultat i att få elever med hög frånvaro

att återvända till skolan. Tillsammans med Resurscentrum har grundskolan tagit fram analysmallar för skolfrånvaro på organisationsnivå och utformat stöd till rektorerna i analysarbetet. Analysmallarna ska hjälpa skolorna att systematiskt följa upp frånvarostatistik och förbättra närvaroarbetet.

- Inom grundskolan har kompetensutveckling skett med alla skolledare kring frånvaro, där fördjupning skett kring uppföljning av frånvaro; mönster, framgångsfaktorer och utvecklingsbehov. Därtill har föreläsning om närvarofrämjande arbete med fokus på lärmiljö, tidiga tecken och riskfaktorer anordnats.
- Efter en översyn av de kommunala övergripande särskilda undervisningsgrupperna, KÖSU, har utvecklingsarbete fortsatt med förbättringar i organisationen och verksamheten. Ett strukturerat och systematiskt arbetssätt, samt ett integrerat arbete med elevhälsan, skapar ett stödjande nätverk för eleverna.
- Under året har även en översyn av den anpassade grundskolan gjorts, vilken uppmärksammade att få elever inom den anpassade grundskolan har åtgärdsprogram och frånvaroutredningar. Skolor har signalerat behov av mer stöd i rutiner kring elever som har en problematisk sjukdomsbild och därför har stödmaterial kring detta arbetats fram.
- Via särskilda temadagar har personal i grundskola och anpassad grundskola tagit del av olika föredrag med perspektiv på hälsofrämjande och trygg skolgång. Föreläsningarna handlade bland annat om elevsyn kopplat till elevernas lärande och utveckling, om undervisning och ledning, hur lärare kan hantera när elever hamnar i svåra situationer och hur skolan kan förebygga att de uppstår.
- Under 2024 fortsatte samarbeten mellan skola, polis och socialtjänst för att motverka utanförskap och kriminalitet bland unga, inklusive projektet Rätt Kurva som ger omfattande stödinsatser till riskutsatta individer. Under året startade nya samverkansteam, bestående av personal från socialkontoret och skolorna, med syfte att arbeta med tidiga insatser.

- Genom utökning av personal har ungdomsmottagningen kunnat fokusera på att synas ute på skolor mer än tidigare år och ökat sitt utåtriktade arbete i skolor på grundskolenivå och gymnasienivå. Som tidigare år har alla i årskurs åtta erbjudits klassbesök på ungdomsmottagningen för att få information om vilket stöd som finns att få.
- Aktivt arbete har genomförts med att städa skolgårdar från ex. sten som kan användas för att krossa glas. Likt tidigare år har utökad väktarbevakning tillsatts under sommaren.
- Underhåll och anläggning av gång- och cykelvägar har genomförts för att främja säker skolväg samt direkta målpunkter för barn. Tydligare och nya vägmarkeringar har också skapats vid flera skolor i kommunen, bland annat vid Igelsta grundskola, Tavestaskolan, Hölöskolan och Hovsjöskolan. Det har även skapats övergångsställen vid skolor där det tidigare varit svårt för barn att korsa vägen, och hastighetssänkande åtgärd i anslutning till passage över skolväg.
- I arbetet med säkra skolvägar har även besök gjorts i tre utvalda skolor i årskurs 3 för att prata om trafiksäkerhet, hälsa och miljö samt nyttorna av att gå och cykla till och från skolan.
- Under året infördes sommar-cykelgata i Brunnsäng i anslutning till skola och förskolor.
- En pilot har genomförts inför att eventuellt införa tillfälliga farthinder på villagator som i längden ska bidra till tryggare och trafiksäkrare bostadsgator. Detta kan också påverka tryggheten både hos barn och föräldrar att våga cykla och gå till skolan. En ansökan har gjorts om statlig medfinansiering för att få bygga nya hastighetssäkringar vid övergångsställen utanför skolor och lekplatser.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Trygga och säkra skolvägar uppges vara en fortsatt utmaning. Trafiksäkerheten och miljön i direkt anslutning till skolor påverkas av en hög andel bilresande för många elever som bor långt från skolan. Därtill finns mycket bil- och busstrafik generellt sett i närheten av skolor som påverkar möjligheten att utforma en trafiksäker miljö. Löpande dialog sker mellan kommunen och polis för att tillsammans agera proaktivt och aktivt i direkt anslutning till de skolor som har mest trafik i den kringliggande miljön. För att målet om en hälsofrämjande och trygg skolgång ska kunna uppnås fortsättningsvis behövs fortsatt systematiskt arbete med utbyggnad av gång- och cykelnätet och säkra passager. Det behövs också fortsatt en kombination av fysiska åtgärder och beteenderiktat arbete. I anslutning till skolor behöver gående och cyklister tydligt prioriteras framför bil i största möjliga mån.

En stor del av skadegörelsekostnaden utgörs av glaskross. Framgent utreds möjligheten att montera vandalsäkert ytterglas på grundskolor som en del i att minska skadegörelse och att skapa en trygg miljö för kommunens invånare.

● Mål E – Sysselsättningen bland kommunens invånare ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Kommunernas verksamhet är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad, genom bland annat utbildning, aktivitetsansvaret för ungdomar och samverkan med Arbetsförmedlingen om integrationen av nyanlända invandrare. Det är av vikt med en samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna kring den kommunala vuxenutbildningen för att motivera och vägleda personer med kort utbildning att vidareutbilda sig. Kommunen kan även inleda samarbeten med det lokala näringslivet, och i rollen som arbetsgivare har kommuner och regioner en viktig roll i rekryteringen av medarbetare. Andra viktiga aktörer är idéburen sektor och sociala företag, som arbetar för att integrera människor på arbetsmarknaden. För att det ska vara möjligt att arbeta och delta i olika former av insatser behövs satsningar på hälsa och psykosocialt stöd för nyanlända kvinnor och män. Koppling mellan hedersförtryck och etablering behöver uppmärksammas och kunskapen bland yrkesverksamma i kommunerna behöver öka. Att nyanlända utrikesfödda kvinnor kommer i sysselsättning är viktigt för att den enskilda individen ska bli ekonomiskt självständig och få makt över sitt eget liv. Personer med funktionsnedsättning är en annan utsatt grupp som många gånger hamnar utanför arbetsmarknaden. Kommunens arbetsplatser bör i större utsträckning anpassas utifrån individers enskilda behov.

Samordningsansvar
Socialnämnden
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Utbildningsnämnden
Telge Tillväxt

Berörda av målet
Omsorgsnämnden
Kommundels-
nämnderna

MÅTT PÅ TRENDEN ↗

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel invånare 17–24 år som varken studerar eller arbetar	SCB	2020: 8,7 % (K 8,2 %, M 9,2 %) 2021: 7,8 % (K 7,2 %, M 8,4 %) 2022: 6,6 % (K 5,9 %, M 7,2 %)	↗
Långtidsarbetslöshet bland kvinnor och män 25–64 år ⁶	Kolada	2021: 8,3% (K 9,3 %, M 7,3 %) 2022: 7,1 % (K 8,4 %, M 5,9 %) 2023: 6,1 % (K 7,4 %, M 4,9 %) 2024: 6,5 % (K 7,7 %, M 5,4 %)	↘
Andel kvinnor och män som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar) ⁷	Kolada	2020: 48 % (K 41 %, M 58 %) 2021: 52 % (K 45 %, M 62 %) 2022: 65 % (K 52 %, M 76 %) 2023: 49 % (K 46 %, M 54 %)	↘

Kommentar till indikatorernas utveckling

Vad gäller andelen invånare i åldern 17–24 år som varken studerar eller arbetar har det skett en viss förbättring mellan 2021 och 2022. Långtidsarbetslösheten har ökat något i hela riket och länet liksom i

6 Till och med 2022 avsåg nyckeltalet åldersgruppen 25–64 år. Indikatorn avser därefter andel invånare 25–65 år som varit öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i minst sex månader.

7 Etableringsuppdraget omfattar nyanlända flyktingar i arbetsför ålder samt nyanlända i åldern 18–19 år utan föräldrar i Sverige.

Södertälje, jämfört med 2023. Ökningen gäller för både kvinnor och män. Kvinnor är dock fortsatt långtidsarbetslösa i högre grad än män; 7,7 % av kvinnorna i Södertälje kommun är långtidsarbetslösa jämfört med 5,4 % av männen. När det kommer till andelen män och kvinnor som efter 90 dagar har lämnat etableringsuppdraget ses en försämring jämfört med föregående resultat, där utvecklingen är mer markant för männen än för kvinnorna. Utvecklingen för denna indikator har gått i en negativ riktning även i länet och på nationell nivå. Trots en negativ trend är resultatet för Södertälje kommun alltså högre än länssnittet (47 %) och riket (39 %).

Pågående arbete

Kommunen arbetar med insatser på flera olika nivåer för att öka sysselsättningen. En del handlar till exempel om att verka för ett starkt företagsklimat som möjliggör att fler arbetstillfällen ska skapas. Telgekoncernen, via Telge Tillväxt, hjälper arbetslösa unga vuxna

(18–29 år) och utrikesfödda kvinnor att komma in på arbetsmarknaden eller gå vidare till studier. Målet är att anställa 150 personer per år samt att de därefter går vidare till annan sysselsättning.

På Arbete och Försörjning finns två typer av insatser för personer med försörjningsstöd som står allra längst bort ifrån arbetsmarknaden. Genom individuellt stöd och gruppaktiviteter kommer ca 15–20 % av försörjningsstöds-tagarna ut i egen försörjning. De lokala jobbspåren som finns i samarbete med Arbetsförmedlingen, Folkhögskolan och det lokala näringslivet bidrar också till att de individer som står väldigt långt bort ifrån arbetsmarknaden kommer ut i arbete. De som tar del av det kommer ut i fasta anställningar vilket leder till att både långtidsarbetslöshet och försörjningsstöd minskar, dock inte i den takt som är önskvärt.

Andel unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) är en utmaning för kommunen, ingen

verksamhet eller myndighet "äger" ansvaret för målgruppen. Har den unga vuxne en kontakt hos kommunen eller annan myndighet tillhör man inte målgruppen. Därför finns ett mörkertal kring hur många det faktiskt rör sig om, i Södertälje och nationellt. För att försöka förebygga detta finns en god samverkan inom förvaltningen via Arbete och Försörjning (Alis) och Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA), som gemensamt åker ut och informerar om vilket stöd man kan få och hur man gör för att börja studera eller söka arbete. Utifrån KAA arbetar kommunen med målgruppen 16–20 år som inte studerar eller inte har slutfört sin gymnasieutbildning. Ungdomarna kontaktas i en kontakttrappa med telefonsamtal, sms, brev och vykort med syfte att ta reda på om de har någon sysselsättning och erbjuda stöd för att hitta en sysselsättning.

Kommunen ansvarar också för att det finns kommunal vuxenutbildning. Utbildningen finns som svenska för invandrare (SFI), samt på grundläggande nivå och gymnasial nivå.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på insatser som har genomförts under 2024:

- Projektet Lumena/Alis, som pågår under 2023–2025, har fortsatt under året. Målet är att få ut 75 % av deltagarna till arbete eller studier under projektiden. Av de deltagare som har avslutats under året har 43 % i åldern 30+ gått till arbete eller studier och 66 % i åldern 18–29 år har gått vidare till arbete eller studier.
- En satsning har gjorts för att utöka samverkan med ett flertal vårdcentraler för att stötta försörjningsstödstagare med behov av rehabiliteringsinsatser. Samverkan sker inom ramen för socialkontorets uppdrag att stärka enskildas förmåga till självförsörjning.
- Som ett led i det förebyggande arbetet har riktade informationsinsatser om arbetsmarknaden och studier gjorts till unga som lever i familjer som uppstår försörjningsstöd.
- Under 2024 har Arbete och Försörjning och Familjecentralerna ingått i en samverkan med stöd av SKR med syfte att fokusera

och erbjuda stöd till utrikes födda kvinnor. Arbetskonsulenter har löpande tider funnits på Hovsjö familjecentral och varit tillgängliga för besökarna. De har kunnat hjälpa besökare med olika frågor kring utbildning och arbetsmarknad och även med CV och ansökan.

- Inom ramen för KAA har ungdomar fått hjälp med att hitta en sysselsättning, till exempel IMA-plats på Täljegymnasiet och på Morabergs studiecentrum där studier och praktik ingår. Via KAA har ungdomar även erbjudits studier på Komvux med dispens, vägledningssamtal och CV-skrivning.
- Ett flertal projekt som stärker det lokala företagsklimatet har genomförts under året, bland annat kopplat till besöksnäring och hållbara lösningar. Det pågår även ett fastighetsägarsamarbete i företagsområdet Sthlm Syd tillsammans med Nykvarns kommun och de större kommersiella fastighetsägarna. Syftet är att stärka Södertäljes varumärke och arbetsmarknad. En handlingsplan har tagits fram för marknadsföring, kartläggning och behov av samverkan.
- Företagsbesök har också skett för att fånga upp nya företag som etablerar sig i kommunen och planera för utbildning kopplat till deras behov. Under året genomfördes också en nätverksträff med ett 30-tal företag där bland annat kompetensbehov diskuterades.
- Under året har en kartläggning av kommun-koncernens samtliga arbetsmarknadsinsatser gjorts. Kartläggningen har legat till grund för vidare arbete med att nå bättre resultat genom exempelvis samverkan och gemensam planering.
- Under 2024 anställdes totalt 131 personer via Telge Tillväxt. 76 % av de unga vuxna och 77 % av de utrikes födda kvinnorna som sysselsattes under året har gått vidare till annat arbete eller studier. Eftersom Telge Tillväxt numera även anställer målgruppen utrikes födda kvinnor, var 49 % av de bolaget anställde under året 2024 kvinnor.

- Riktad information om vuxenutbildningens utbildningar har gått ut till arbetsförmedlingens och socialtjänstens personal som möter aktuella målgrupper.
- Insatser har gjorts för att få fler elever att gå vidare från SFI till grundläggande svenska.
- Kommunikationsinsatser har genomförts för att informera om möjligheter till vidareutbildning och sysselsättning, till exempel att Södertäljebor kan gå tekniskt basår på KTH, för att t ex gå vidare till ingenjers-, arkitekt- eller läkarstudier.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Långtidsarbetslösheten i Södertälje är hög i jämförelse med andra kommuner i länet. I den lokala samverkansöverenskommelsen med Arbetsförmedlingen är detta en prioriterad målgrupp som kommunen arbetar med för att minska. Bland de långtidsarbetslösa är utrikes födda äldre kvinnor överrepresenterade. Det är ofta personer som haft ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, i kombination med att ha fått olika insatser via Arbetsförmedlingen och kommunen, men de har inte kommit ut i arbete trots många insatser. Därtill är målgruppen

som är över 40 år, med språksvårigheter och lite eller ingen arbetslivserfarenhet stor i Södertälje och sticker ut i jämförelse med andra kommuner.

Vad gäller det kommunala aktivitetsansvaret i Södertälje urskiljs fortfarande en låg svarsfrekvens, speciellt bland de äldre ungdomarna. KAA har under läsåret 23/24 ökat kännedomen med lite drygt 7 % och arbetar aktivt med att öka den än mer. Med högre svarsfrekvens kommer KAA kunna vägleda fler och förhoppningsvis leda till att fler söker sig till arbete eller studier. En annan utmaning är att det ofta är svårt att få fram aktuella telefonnummer till ungdomarna. KAA har under året fått tillgång till fler system men det skulle underlätta om det fanns system som kunde hämta information ur olika system. Det finns även en e-tjänst där avhopp från gymnasieskolor ska registreras och aktuella telefonnummer överförs men de tjänsterna används inte av alla gymnasieskolor.

Barn som berörs av KAA:s arbete är icke skolpliktiga barn dvs. 16–18 år gamla. De som är barn och tillhör KAA går inte på gymnasieskolan. Vissa arbetar, satsar på idrott eller har tagit sabbatsår men majoriteten har en problematisk skolfrånvaro, ofta på grund av psykisk ohälsa eller normbrytande beteenden. Orsaken till och tidsomfattningen av problematiken är skiftande. KAA kommer i kontakt med många ungdomar som mår dåligt, de har kontakt med socialtjänst och/eller BUP och har svårt att hålla en sysselsättning över tid. Flertalet ungdomar som blir myndiga får dessutom ett avbrott i sin vårdkontakt då de behöver byta vård från BUP till vuxenpsykiatri. Gymnasieskolor är ofta större skolenheter, vilket kan innebära utmaningar för elever med social fobi och/eller neuropsykiatriska funktionsvariationer (NPF). Det finns ett begränsat antal platser att söka med inriktning för elever med NPF.

En ytterligare aspekt är att det för vissa ungdomar med en kriminell eller tidigare kriminell koppling är våldet i samhället en bidragande orsak till att det är svårt att upprätthålla en sysselsättning. Det kan handla om att det är svårt att röra sig i ett visst område

eller i kollektivtrafiken på grund av risk för hot och våld.

För att öka sysselsättningen bland kommunens invånare behövs flertalet insatser inom kommunens verksamheter, där utbildningsresan är en viktig del. Det handlar om att fler ska få sina behov tillgodosedda inom grundskolan, att gymnasieskolan kan ta över och fortsätta tillgodose dessa behov och göra det som krävs för att nå examen men även att vuxenutbildning och arbetslivet kan möta de som inte når målen med studierna.

Det vore därtill önskvärt om förutsättningar för att läsa grundläggande svenska förbättrades. Många elever avstår studier på grundläggande nivå eftersom de inte vill ta studielån för att finansiera sina studier.

Det finns även ett behov av satsningar för att i större utsträckning nå utlandsfödda företagare och/eller företagare som inte har svenska som förstaspråk.

Telge Tillväxt lyfter fram att 2024 har varit ett utmanande år på grund av bland annat konjunkurläget och stor personalomsättning i början av året som har gjort det svårt att anställa unga vuxna och utrikes födda kvinnor enligt budgeterade volymer. Det har påverkat möjligheten att snabbt få ut dem i betal- och hyruppdrag, vilket är ett av det främsta sätten för målgruppen att nå en långvarig anställning.

Målområde 3: Delaktighet, inflytande och tillit

Känna tillit till andra och att ha inflytande och delaktighet i samhället, i civilsamhället i olika sociala sammanhang är centrala resurser för att uppnå en god och jämlik hälsa. Brist på inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med ohälsa. Människans behov av delaktighet i samhället är grundläggande för välbefinnande och livskvalitet och därmed även för hälsa. Det finns många som inte känner sig delaktiga, upplever att de har låg social tillit och lågt inflytande, känner ett avstånd till de demokratiska institutionerna och röstar i lägre grad. Det gäller framförallt personer som befinner sig i en social utsatthet, har en funktionsnedsättning, lider av ohälsa eller bor i områden med socioekonomiska utmaningar. Människors möjligheter till inflytande och delaktighet inskränks också av diskriminering, våld och hot och andra former av kränkningar av individer och grupper.

Delmål, Agenda 2030:

- 5.1** Utrota diskriminering av kvinnor och flickor
- 10.2** Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

● Mål F – Invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

Alla kommunens nämnder och bolag berörs av arbetet med att stärka medborgarnas möjligheter till inflytande, delaktighet och tillit. Kommunen behöver utveckla arbetssätt och metoder för att informera om valsystemet och om demokratins funktion. Alla medborgare som är röstberättigade ska förstå och känna förtroende för valproceduren. Alla kommuninvånare måste ha möjlighet att utveckla ett samhälls-engagemang och känna delaktighet i kommunens utveckling. Detta oavsett socioekonomisk bakgrund, kön, könsidentitet och/eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder, nationell minoritet eller geografisk hemvist. Det kommande arbetet med demokratiutveckling behöver ta hänsyn till dessa aspekter.

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Kultur- och fritids-
nämnden
Utbildningsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden

Berörda av målet
Kommundelsnämnderna
Miljönämnden
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Telge Fastigheter

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Valdeltagande bland invånare i senaste kommunalvalet, regionvalet, riksdagsvalet, Europaparlamentsvalet	SCB och Kolada	Kommunvalet 2018: Totalt 69,9 % (K 72 %, M 68 %) 2022: Totalt 63,4 % 2023: Nytt resultat saknas Regionvalet 2018: Totalt 69,4 % (K 72 %, M 67 %) 2022: Totalt 62,8 % 2023: Nytt resultat saknas Riksdagsvalet 2018: 77,5 % 2022: Totalt 70,6 % 2023: Nytt resultat saknas Europaparlamentsvalet 2019: Totalt 41 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Totalt 37 %	↓
Andel invånare som uppger att de känner tillit till samhällsinstitutioner	Folkhälso-kollen	2018: Totalt 29,54 % (K 28,45 %, M 30,52 %) 2021: Totalt 34,74 % (K 37,15 %, M 32,72 %) 2023: Nytt resultat saknas. 2024: Nytt resultat saknas.	X
Andel kvinnor och män 16–84 år med avsaknad av tillit till andra	Kolada	2021: Totalt 28 % (K 29 %, M 27 %) 2022: Totalt 40 % (K 38 %, M 41 %) 2023: Nytt resultat saknas 2024: Totalt 36 % (K 42 %, M 32 %)	↗
Antal deltagartillfällen i idrotts-föreningar bland flickor och pojkar 13–20 år	Kolada	2020: 21 tillfällen/invånare (F 13 tillfällen, P 29 tillfällen) 2021: 21 tillfällen/invånare (F 14 tillfällen, P 27 tillfällen) 2022: 20 tillfällen/invånare (F 14 tillfällen, P 26 tillfällen) 2023: 22 tillfällen/invånare (F 14 tillfällen, P 29 tillfällen)	↗

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Medborgarnas upplevelse av möjligheterna som kommunens invånare har att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen (t.ex. medborgardialoger, samråd).	SCB	2021: Mycket eller ganska dåligt 65 % (K 62 %, M 68 %) Mycket eller ganska bra 35 % (K 38 %, M 32 %) 2023: Mycket eller ganska dåligt 55 % (K 51 %, M 60 %) Mycket eller ganska bra 45 % (K 49 %, M 40 %) 2024: Ingen ny statistik finns, nästa medborgarundersökning genomförs 2025.	X
Elevens upplevda delaktighet i åk 2, 5 och 8 ⁸	Elev-enkäten	2021 (eleverna fick ta ställning till påståendet "Jag får vara med och bestämma över mitt skolarbete"): Åk 2: 52 % svarade ja Åk 5: 20 % svarade stämmer helt och hållet, 40 % svarade stämmer ganska bra Åk 8: 11 % svarade stämmer helt och hållet, 37 % svarade stämmer ganska bra 2022 (eleverna fick ta ställning till påståendet "I undervisningen får vi elever vara delaktiga t.ex. ha synpunkter på vilket sätt vi ska arbeta eller genom utvärderingar"): Åk 2: 55,5 % svarade stämmer helt och hållet, 24,3 % svarade stämmer ganska bra Åk 5: 35,6 % svarade stämmer helt och hållet, 48 % svarade stämmer ganska bra Åk 8: 20,3 % svarade stämmer helt och hållet, 47,7 % svarade stämmer ganska bra 2023 (eleverna fick ta ställning till påståendet "I undervisningen får vi elever vara delaktiga, till exempel ha synpunkter på vilket sätt vi ska arbeta eller genom utvärderingar"): Åk 2: 57,5 % svarade stämmer helt och hållet, 28,2 % svarade stämmer ganska bra Åk 5: 34 % svarade stämmer helt och hållet, 50,4 % svarade stämmer ganska bra Åk 8: 18,3 % svarade stämmer helt och hållet, 54 % svarade stämmer ganska bra 2024 (eleverna fick ta ställning till påståendet "I undervisningen får vi elever vara delaktiga, till exempel ha synpunkter på vilket sätt vi ska arbeta eller genom utvärderingar"): Åk 2: 62,5 % svarade "stämmer helt och hållet", 26,8 % svarade "stämmer ganska bra" Åk 5: 48,4 % svarade "stämmer helt och hållet", 43,4 % svarade "stämmer ganska bra" Åk 8: 19,2 % svarade "stämmer helt och hållet", 52,9 % svarade "stämmer ganska bra"	Åk 2 Åk 5 Åk 8

Kommentar till indikatorernas utveckling

Valdeltagandet i europaparlamentsvalet (EU-valet) 2024 i Södertälje kommun sjönk med ca fyra procentenheter (37 % 2024). I riket som helhet sjönk valdeltagandet med ca två procentenheter (53% 2024). Skillnaden mellan det valdistrikt med högst respektive lägst valdeltagande i Södertälje i EU-valet 2024 var 44,5 procentenheter. Statistik om olika grupper

valdeltagande i EU-valet 2024 kommer att finnas tillgänglig från slutet på maj 2025.

Antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar fortsätter att öka för pojkar. Att flickors deltagartillfällen inte ökar beror troligtvis på att flickor i åldern 13–20 i större omfattning slutar med föreningsdriven idrott och går över till idrott utförd i privat och egen regi så som att träna på gym eller ut och springa.

8 Ej jämförbart resultat mellan 2021 och 2022 eftersom frågan som ställs till eleverna har ändrats. De två svaren har sammanvägts för respektive årskurs.

Elevenkäten visar att majoriteten av eleverna i åk 2, 5 och 8 upplever att de får vara delaktiga i undervisningen. I samtliga årskurser noteras en positiv utveckling jämfört med resultaten 2023.

Pågående arbete

För att stärka tilliten till kommunen arrangerar kommunen företagarrträffar och event med olika teman samt genomför företagsbesök och möten med Södertäljes företagare. Under dessa tillfällen förs samtal som ökar förståelsen för de behov och utmaningar Södertäljes företag och föreningar står inför. Även företagets förståelse kring kommunens roll, ansvar och möjligheter ökar. Detta sammantaget stärker tilliten till kommunen.

Inom kultur- och fritidsområdet stimulerar kommunen föreningslivet med hjälp av specifika bidrag utöver ordinarie bidragssystemet, till exempel lovbidrag. Det är en form av prova-på-aktivitet som aktiverar många barn och ungdomar. Inom ramen för föreningsbidrag utöver ordinarie bidragssystem är ett av kriterierna att föreningarna har ett jämlikhet- och jämställdhetsperspektiv inom sina verksamheter.

Ung fritid fortsätter bedriva ungdomsproducerad verksamhet för att öka ungdomarnas inflytande. Särskilt fokus läggs på att uppmuntra och stötta ungdomar att komma med egna idéer och genomföra dem. De enheter inom kultur- och fritidskontoret som har verksamhet för barn och ungdomar involverar målgruppen i olika processer som exempelvis planering, genomförande och uppföljning av aktiviteter för målgruppen. På fritidsgårdarna har personalen löpande dialog med barn och ungdomar kring betydelsen av att delta och påverka olika processer som berör deras liv. Även personalen på biblioteken har löpande dialog med barn och ungdomar kring betydelsen av att delta och påverka olika processer som berör deras liv.

Mycket av det dagliga arbete som bedrivs inom skolans verksamheter bidrar till målet om inflytande och delaktighet. Det sker bland annat genom det ordinarie arbetet i skolan med undervisning kring demokrati och deltagande samt genom stöd för elevernas egen organisering i elevråd, vilken bidrar till förståelse för och kunskap om demokratiska processer. Att bidra till barn och ungas kunskaper om och egna

erfarenheter av demokrati och inflytande lägger en grund för nutida och framtida politiskt deltagande.

Representanter för elevråden både i grundskolan och gymnasiet träffar årligen förtroendevalda i utbildningsnämnden respektive kommundelsnämnderna för dialog. Tanken är att avståndet mellan politikerns och elevers verklighet ska minska och att diskussion om detta ska främjas i elevrådet.

Genom den utbildning som ges till elever i grundskolan, gymnasiet och SFI får eleverna förutsättningar att utveckla sin förståelse för samhällets funktioner och uppbyggnad. I skolorna pågår ett ständigt arbete kring tillit.

Medborgardialoger med fokus på ökad trygghet genomförs årligen. Resultatet från dessa sammanställs och ligger till grund för prioriteringar och genomförande av aktiviteter och åtgärder från både polis och kommun.

Detaljplaneprocessen är en demokratisk process. I samtliga planarbeten bjuds medborgarna in till samrådsmöten. Medborgarna har även möjlighet att lämna synpunkter under samråd och granskning. Den som inte fått sina synpunkter tillgodosedda när detaljplanen antas har också möjlighet att överklaga detaljplanen.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Ett femtontal företagarrträffar har arrangerats, runt 50 företagarrbesök har genomförts, och otaliga samtal med Södertäljes företagare har ägt rum.
- En handlingsplan har tagits fram för att säkerställa att barn och ungdomar inkluderas i beslutsprocesser som påverkar deras fritid.
- En temamånad kring barnkonventionen har hållits för barn och ungdomar på ett målgruppsanpassat bibliotek. All personal inom biblioteket har fått utbildning kring barnkonventionen.
- Under 2024 har allaktivitetshuset Mosaik öppnat och har varit välbesökt. Då olika verksamheter kommer att vara verksamma i Mosaik skapas utökade möjligheter till sam-

verkan vilket förutspås bidra till ett rikare utbud av fritid-, idrotts- och kulturaktiviteter.

- En ny samordnande tjänst för aktiviteter för personer med funktionsnedsättning har tillsatts, funktionen ska också kunna stödja föreningar som jobbar för målgruppen.
- Riktade aktiviteter för målgrupper med en lägre representation i Ung fritids aktiviteter har genomförts, exempelvis tjejmässan och tjejgrupper som riktar sig till tjejer och icke-binära.
- Hölö fritidsgård har arbetat med gårdsråd där ungdomar ges möjlighet att involveras i sin egen fritid genom att komma med konkreta förslag kring vad som kan göras på fritidsgården och i dess närmiljö.
- I projektet för gemensamhetsodling i Brunnsängsparken har barn fått vara med och bestämma hur det ska vara. Planerna för lekplatsen på Slussholmen utgår från barnens åsikter.
- Deltagardriven gemensamhetsodling i Brunnsängsparken har genomförts.
- Enkätundersökning till huvudmän och ställföreträdare om hur det fungerar att ha god man har genomförts.
- Seniordagen arrangerades i syfte att visa upp verksamheter i kommunen som är relevanta för äldre.
- Stadsarkivet har hanterat 1077 beställningar av handlingar. Majoriteten från medborgare, media, forskare eller andra ej anställda i kommunen. Tillgängliggörandet bidrar till stärkt öppenhet och tillit.
- I dialogen inom samrådsprocessen för Översiktsplan 2050 har ungdomar fått bidra med synpunkter och utvecklingsförslag.
- Inom daglig verksamhet har arbetet med att främja delaktighet och inflytande för brukare genom ett brukarråd stärkts. Rådet bidrar fortsatt till att brukarna känner att de har en meningsfull roll och möjlighet att påverka sin insats när de ges möjlighet att uttrycka sina åsikter. Under året har en särskild roll som DISAM (delaktighet, inflytande, samordnare) etablerats. Rollen ska vara ett stöd för brukare

att framföra åsikter, synpunkter och förslag till rådet samt kunna vara ett generellt stöd ur brukarperspektiv.

- Tillgänglighet valdeltagande är en pågående insats där mer tillgängliga röstlokaler/röstmöjligheter krävs för personer med funktionsnedsättning. Utvecklingsarbetet diskuteras tillsammans med kommunala funktionshinderrådet.
- Mot bakgrund av den pågående revideringen av kommunens folkhälsostategi genomfördes en medborgardialog om social hållbarhet i syfte att ta reda på vad medborgarna i kommunen tycker är viktigt för att de ska kunna leva ett gott liv med en god hälsa.
- Kommunens interaktion med invånarna i egna sociala medie-kanaler har ökat. Det är idag fler kommentarer än tidigare och kommunen har blivit bättre på att fånga upp frågeställningar.
- Utbildning avseende stöd inom allmän handling och offentlighet- och sekretess samt kommunal- och förvaltningsrätt har erbjudits. Utbildningarna syftar till att öka tjänstepersoners kompetens inom ovan angivna rättsområden för att bland annat öka tryggheten i det egna arbetet men också öka medborgarnas tillit till att ärenden inom kommunen hanteras korrekt och på ett rättssäkert sätt.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Ett utvecklingsområde kring kommunens kontakter med Södertäljes företagare är att skapa ett mer systematiserat insamlande av synpunkter från näringslivet.

Antalet ungdomsproducerad verksamhet av tjejer har ökat och är nu över 50 % av den totala ungdomsproducerade verksamheten. Trots detta kan den ungdomsproducerade verksamheten bli bättre. Besöksantalet för icke-binära ungdomar är fortsatt mycket lågt och det finns en utvecklingspotential i att utforma en verksamhet som är inbjudande och riktar sig till en icke-binär målgrupp. Ung fritid behöver fortsätta arbetet med sitt normkritiska förhållningssätt och sitt systematiska jämställdhetsarbete.

Uppföljning av Handlingsplan för demokratiutveckling

Södertälje kommuns handlingsplan för demokratiutveckling antogs 2021 och innehåller konkreta aktiviteter i syfte att vägleda arbetet för att öka invånarnas inflytande, delaktighet, tillit och valdeltagande.

Ett av fokusområdena i handlingsplanen för demokratiutveckling handlar om att invånarnas inflytande, delaktighet och tillit ska öka i kommunen. Nedan följer några konkreta exempel på hur Södertälje kommun har arbetat mot målet under 2024:

- Arbetet har inletts för att ta fram en kommunövergripande struktur för att arbeta med medborgardialoger.
- En ny samverkansöverenskommelse mellan kommunen och civilsamhället har tagits fram.
- Arbetet med att utreda och revidera Regler och riktlinjer för föreningsbidrag har slutförts. En viktig del har varit att träffa och samverka med Södertäljes föreningsliv.
- Medborgardagen arrangerades i syfte att ge invånarna en inblick i kommunens olika verksamheter.
- Samtliga förskolor bjöds in till en utställning om samtida finsk barnboks Konst, "En resa över Östersjön", på stadsbiblioteket under juli månad. Kommunen delade även ut tvåspråkiga bokpaket till ett flertal förskolor. Samtliga satsningar uppskattas bidra till att flera barn känner trygghet och stolthet för och vill använda finska språket.
- Ett strukturerat samarbete mellan kommunen, det sverigefinska församlingsarbetet och föreningar har förts i frågor som rör sverigefinnar. Samarbetet har yttrat sig i ett flertal evenemang. Det har anordnats panelsamtal på medborgardagen, gemensam våravslutning, finsk dans och musikkonsert för äldre. Samtliga evenemang bidrog till att ge en god service till kommunens finstalande medborgare.
- Fyra samråd med sverigefinnar har anordnats under året.
- Ett löpande arbete sker för att utveckla kommunens information och kommunikation rörande demokrati.

- Arbetet med att anpassa kommunens webbplats enligt DOS-lagen och ta fram rutiner för att tillgängligheten upprätthålls löpande.
 - Ett urval av representanter för grundskolornas elevråd träffar förtroendevalda i utbildningsnämnderna varje läsår, under 2024 var det uppdelat på två tillfällen. Utgångspunkt i dialogerna är i att politikerna får ta del av de största utmaningarna som eleverna upplever på skolan samt vad som är aktuella frågor för dem i nuläget. Detta för att minska avståndet mellan politikerna och elevernas verklighet och för att uppmuntra diskussion om detta hos elevrådet i förväg. Innehållet i samtalen har också sin utgångspunkt i riktlinjerna för elevrådets arbete, d.v.s. hur förutsättningarna för att driva elevrådet ser ut på skolan, vilka möjligheter till inflytande elevrådet har i vilka frågor samt hur elevrådet arbetar med att säkerställa allas delaktighet och beslutsfattande i demokratisk ordning.
 - Förvaltningen har uppmuntrat de kommunala skolorna att anordna Skolval både 2022 och 2024. Många skolor har valt att anordna skolval.
 - Under 2024 har ett arbete inletts i samverkan mellan förvaltningen och partierna för att under kommande år anordna politikerveckor i de kommunala gymnasieskolorna. En vecka om året kommer i kommunens gymnasieskolor att ha ett särskilt riktat fokus på demokratifrågorna, med olika aktiviteter för de olika årskurserna. Även de fristående gymnasieskolorna bjuds in att delta.
- Samtliga aktiviteter i handlingsplanen är genomförda. Handlingsplanen förlängs inte som egen handlingsplan men arbetet med demokratifrågor och tillit och delaktighet kommer att fångas upp inom ramen för strategi och handlingsplan för social hållbarhet.

A photograph of a person with long hair, wearing a dark jacket and pants, walking away from the camera on a wooden pier. The pier is over a body of water, and there are many green trees in the background. The scene is bright and sunny.

Målområde 4: Boende och boende- miljöer

För att åstadkomma god och jämlik hälsa behöver bostadsområden vara socialt hållbara. En god bebyggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen bidrar både till bättre folkhälsa, ett levande stadsliv, ökad trygghet och ökad rörelsefrihet för invånarna.

Samhällsplanering spelar en central roll för arbetet med folkhälsa och kan bidra till en mer jämlik hälsa. I boendemiljön handlar det om att ha tillgång till en bostad av god kvalitet, en bra boendemiljö utan skadliga luftföroreningar och störande buller, tillgång och närhet till natur och grönområden, samhällsservice och kultur. Till den sociala miljön hör bland annat relationen till andra boende, tillit, sammanhållning och integration liksom möjligheten att vara delaktig i samhällslivet och ha möjlighet att påverka faktorer i närområdet. Hur boende och närmiljö planeras och utformas spelar därmed roll när det gäller att påverka viktiga bestämningsfaktorer för en mer jämlik hälsa. En samhällsplanering med hälsa som fokus kan bidra till att minska hälsoklyftorna.

Delmål, Agenda 2030:

- 11.2** Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
- 11.3** Inkluderande och hållbar urbanisering
- 11.7** Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
- 16.1** Minska våldet i världen

● Mål G – Fysiska miljöer som främjar aktivitet och en god och jämlik hälsa ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

Arbetet med fysiska miljöer som hälsofrämjande arenor och stödjande miljöer bör stärkas i kommunen. Medvetenheten och kunskapen om hur en god samhällsplanering påverkar folkhälsan behöver öka. Kommunen behöver på ett mer långsiktigt och strategiskt sätt arbeta med de faktorer som är viktiga i boendemiljön, som är hälsofrämjande och främjar aktivitet, såsom närhet till kommunikationer, grönområden, idrottsanläggningar, samhällsservice, småskalig och varierad bostadsbebyggelse, blandning av bostäder, luftkvaliteten, bullernivån och tillgång till mötesplatser och fritidsgårdar.

Samordningsansvar
Stadsbyggnadsnämnden

Medansvariga
Kommundelsnämnderna
Kultur- och fritidsnämnden
Miljönämnden
Tekniska nämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö

Berörda av målet
Telge Fastigheter
Utbildningsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN ↗

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel av kommunens bostäder inom tätort som ligger högst 300 m från ett sammanhängande område park- och naturmark om minst 0,6 hektar	Utbyggnadsstrategin	2021: 97,45% (andel av befolkningen) 2022: 97,67 % (andel av befolkningen) 2023: 97,75 % (andel av befolkningen) 2024: Ny statistik saknas	X
Andel av kommunens bostäder som ligger högst 1 km från utegym, idrottsplats eller elljusspår	Kommunens egna statistik	2021: 61,36% (andel av befolkningen) 2022: 61,31 % (andel av befolkningen) 2023: 63,18 % (andel av befolkningen) 2024: Ny statistik saknas	X
Andelen av resorna som sker med cykel	Cykelplanen	2021: Resultat saknas i kommunen 2022: Resultat saknas i kommunen 2023: Resultat saknas i kommunen 2024: Resultat saknas i kommunen	X
Andel invånare som anser att möjligheten för invånare att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar är mycket eller ganska bra	SCB	2021: 74,7 % (K 75,6 %, M 74 %) 2023: 81,1 % (K 77 % M 84,2 %) 2024: Ingen ny statistik finns, nästa medborgarundersökning genomförs 2025.	X
Halt av partiklar PM10 och NOx	Data från Östra Sveriges luftvårdförbund	2021: Mätstation Birkakorset: 17 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 18 dygn med överskridna gränsvärden 2022: Mätstation Birkakorset: 28 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 30 dygn med överskridna gränsvärden 2023: Mätstation Birkakorset: 16 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 16 dygn med överskridna gränsvärden 2024: Mätstation Birkakorset: 6 dygn med överskridna gränsvärden Mätstation Turingegatan: 9 dygn med överskridna gränsvärden Enligt miljökvalitetsnormen får ett gränsvärde överskridas som högst 35 dygn.	↗

Kommentar till indikatorernas utveckling

Det saknas data för de fyra första indikatorerna för år 2024 varför dess utveckling inte kommer att kommenteras här. De två första indikatorerna ändras beroende på antalet invånare snarare än tillkomsten av exempelvis nya grönområden, vilket inte ger en rättvisande bild. Någon ny resvaneundersökning har inte genomförts, vilket innebär att det inte finns några nya siffror för andelen resor med cykel.

Målet om antal dygn med överskridande av PM10 under ett år ska inte vara mer än 35 dygn dvs i enlighet med Miljökvalitetsnormen. Under år 2024 var det 9 dygn med överträdelser av PM10 vid Turingegatan och 6 dygn med överträdelser av PM10 vid Birkakorset. Det är de klart lägsta mätvärdena sedan 2021 och klarade med god marginal miljökvalitetsnormen om högst 35 dygn med överträdelser.

Pågående arbete

Under 2024 har arbetet med social hållbarhet varit en central del av samhällsbyggnadsprocessen. Bland den mest relevanta insatsen finns den omfattande dialogen inom samråds-

processen för Översiktsplan 2050, som lägger grunden för kommunens långsiktiga fysiska utveckling. Arbetet med dialog och kommunikationsinsatser kopplade till den nya översiktsplanen utgör också en viktig del av kommunens bredare demokratiutveckling, där invånarnas delaktighet och inflytande i planeringsprocessen stärks. Under 2024 har arbete pågått med kommunens första riktlinjer för bostadsförsörjning, med målsättningen att säkerställa att alla invånare i Södertälje har tillgång till goda bostäder utifrån sina livssituationer.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Södertäljes äldsta ishockeyrink Månskenrinken har renoverats och fått nytt kylaggregat, betongplatta(pist) och sarg. Månskenrinken har allmänhetens åkning sju dagar i veckan under skridskosäsong. Under sommarsäsongen utrustas rinken med ett sportgolv anpassat för sommarverksamhet.

- I mars 2024 öppnades Pryloteket i Luna-gallerian. På Pryloteket kan Södertäljebor med bibliotekskort låna till exempel sport- och fritidsutrustning utan kostnad. Målsättningen är att alla prylar ska lånas många gånger och ge så många som möjligt tillgång till prylar som kan möjliggöra en innehållsrik och spännande fritid. Utrustningen är perfekt för tillfälliga behov och främjar hållbarhet. Det ökar också tillgängligheten för att flera ska oavsett ekonomi, kunna låna sport- och fritidsutrustning gratis. Det gör det enklare för fler att testa nya aktiviteter utan behöva köpa dyr utrustning.
- Antalet Piffi-skåp i kommunen har ökat. Piffi-skåpen är fyllda med spel och idrottsutrustning som man kan hyra för att komma i rörelse.
- Upprustning av parker, plantering av träd, nybyggnation av lekplatser, utbyggnad av gång- och cykelvägsnätet är exempel på åtgärder som har genomförts under året för att skapa en god fysisk miljö som främjar välbefinnande hos invånarna. Under 2024 har också bollplaner rustats upp, och även utvecklats till multisportytor. I det arbetet finns även exempel på hur barns tankar och åsikter har tillvaratagits. I utvecklingen av bollplanerna till multisportytor byttes grus mot konstgräs/lekgräs som barnen föredrog.
- Flera evenemang som främjar uteaktivitet har genomförts, till exempel svampguidningar samt det årliga återkommande kosläppet i Lina naturreservat.
- Under 2024 har Naturskolan tagit emot 156 klasser och erbjudit 18 olika teman som till exempel Linnévandring och fågeläventyr vid Linsjön. Naturskolan har även tagit emot nya målgrupper på temadag. Särskilda teman för klasser i anpassad grundskola har utvecklats. Under 2024 har fyra klasser från Södertäljes skolor deltagit på anpassade temadagar. Naturskolan satsar särskilt på att erbjuda friluftsliv och äventyrspedagogik till elever på skolor i utsatta områden. En gång per termin arrangeras därför Äventyrsklubben, en lovaktivitet för skolans fritidsklubbar. Under 2024 deltog fritidsklubbarna på Fornbackaskolan, Stålhamraskolan och Wasaskolan.

- Under sommaren hölls även aktiviteter vid familjecentralen i Hovsjö. Med vägledning av pedagoger från Naturskolan utforskade deltagarna sin stadsdelsnära skog och letade småkryp tillsammans.
- Under 2024 har ett förslag lagts fram om att inrätta Vasaskogens naturreservat vid Måsnaren.

Utmaningar och utvecklingsbehov

I all samhälls- och stadsplanering finns det en utmaning att hitta rätt balans mellan att bevara och utveckla. Gång-, cykel och kollektivtrafik behöver öka sin andel av det totala transportarbetet. Fortsatt arbete med utbyggnad av gång- och cykelnätet och säkra passager behövs liksom fortsatt prioritering av att skapa goda fysiska miljöer. Det är viktigt att jämställa gröna värden med övriga delar i samhällsbyggandet, bland annat genom prioritering av ytor i exploateringsprocesser, exempelvis friytor, samt aktiva ställningstaganden för att inte bygga bort grönområden. Det behövs även mer analyser över hur behoven i olika områden ser ut.

● Mål H – Säkerheten och tryggheten i bostadsområden i kommunen ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Den fysiska miljön behöver utformas ur ett trygghets- och brottsförebyggande perspektiv gällande trafiksäkerhet, belysning, buskage, mötesplatser för olika åldersgrupper, tillgång till kultur, känsla av tillhörighet och möjlighet att kunna påverka sin närmiljö. I arbetet med att öka säkerheten och tryggheten i kommunens bostadsområden krävs ett nära samarbete mellan kommunen, civilsamhället och bolagen.

Samordningsansvar
Kommunstyrelsen

Medansvariga
Kommundelsnämnderna
Kultur- och fritidsnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Telge Fastigheter

Berörda av målet
Miljönämnden
Socialnämnden
Utbildningsnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Telge Återvinning

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel som uppger att det går att lita på människor i området där de bor ¹⁰	Medborgarundersökning, Länsstyrelsen i Stockholm	2023: 39,7 % 2024: Nytt resultat saknas, nästa undersökning genomförs 2025.	X
Andel kvinnor och män 16–84 år som ofta eller ibland avstår från att gå ut ensamma av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad	Folkhälsomyndigheten	2018–2021: Totalt 29,0 % (K: 45,9 % M: 13,9 %) 2019–2022: Totalt 34,2 % (K: 49,4 %, M: 21,9 %) 2023: Nytt resultat saknas 2021–2024: Totalt 31 % (K: 46 %, M: 21 %)	↗
Flickors deltagande Ung fritid	Kommunens egen statistik	2021: 30 % av deltagarna var flickor 2022: 33 % av deltagarna var flickor 2023: 38 % av deltagarna var flickor 2024: 42 % av deltagarna var flickor	↗
Andel av kommunens bostäder som ligger högst 1 km från bibliotek, samhällsservice och kultur	Kommunens egen statistik	2021: 44 % av befolkningen når en kulturlokal inom 1 375 meter. 2022: 46 % av befolkningen når bibliotek, kulturskola eller konsthall inom 1375 meter. 2023: 42 % av befolkningen når bibliotek, kulturskola eller konsthall inom 1375 meter. 2024: 42 % av befolkningen når bibliotek, kulturskola eller konsthall inom 1375 meter.	→
Oro för inbrott i den egna bostaden	Polisens trygghetsmätning	2021: 37 % 2022: En trygghetsundersökning har inte genomförts. 2023: En trygghetsundersökning har inte genomförts. 2024: 34 %	↗
Totalt antal polisrapporterade trafikolyckor	Trafikstrategin	2021: 86 stycken 2022: 52 stycken 2023: 47 stycken 2024: 50 stycken	↘

10

Tidigare indikator har tagits bort från Folkhälsokollen och har bytts ut till motsvarande nyckeltal från Länsstyrelsen i Stockholms medborgarundersökning som genomförts senast år 2023. Indikatorn är en sammanslagning av två frågor; Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet? och Och om du skulle använda samma skala beträffande människor i det område där du bor? Då indikatorn har bytts ut går det inte att jämföra resultaten.

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Nöjd Kund Index	Telge Bostäder	2021: 54,0 % 2022: 55,1 % 2023: 64 % 2024: 67 %	↗
Andel i procent som angett positivt svar på frågan "Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?"	SCB:s medborgarundersökning	2021: Totalt 75,9 % (K 80,7 %, M 71,3 %) 2023: 73,9 % (K 75,8 %, M 72,1 %) 2024: Ingen ny statistik finns, nästa undersökning genomförs 2025	X

Kommentar till indikatorernas utveckling

Till två indikatorer finns ingen aktuell data. I övrigt är det små rörelser förutom en tydlig positiv förflyttning de senaste åren vad gäller andelen flickor som deltar i Ung fritids verksamhet. Den senaste mätningen visade fyra procentenheters ökning, att addera till en stadig ökning sedan 2021. Oro från att gå ut och för inbrott i bostaden har sjunkit samtidigt som Telge bostäders nöjd kund index har ökat. Detta kan sammantaget visa på en viss trend att den bostadsnära miljön uppfattas som tryggare och bättre. Antalet polisrapporterade olyckor ligger sedan några år stadigt kring antalet 50.

Under 2024 har fritidsgårdarna fortsatt med riktade insatser för att öka deltagande av tjejer och arbetet med att attrahera fler flickor till ung fritids verksamheter har gett resultat. Riktvärdet för året har uppnåtts och andelen tjejer har ökat jämfört med föregående år. Det systematiska jämställdhetsarbetet har en stor betydelse för att erbjuda välkomnande mötesplatser för tjejer.

Pågående arbete

I Södertälje kommun pågår ett brett brottsförebyggande arbete med bland annat modellen Rätt kurva, där kommunen tillsammans med polisen erbjuder barn i åldrarna 6 till 14 år och deras föräldrar stöd. Kommunen arbetar även bland annat enligt modellen SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritid) där syftet är att i samverkan upptäcka ungdomar i risk att begå brott eller med en begynnande kriminalitet samt SIG (Sociala insatsgrupper) med syftet att stötta

unga med hög risk för att begå brott att lämna en kriminell livsstil.

Arbetet med Pax, myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet tillsammans med polisen och andra myndigheter som Skatteverket, är centralt för arbetet. Till exempel fortsätter stärkt tillsynsarbete och arbetet mot bidragsbrott. Arbetet fortsätter även med att identifiera företag med sund verksamhet och bidra till att de kan hantera brottslighet som de kan utsättas för och motverka osund konkurrens. Kommunen fortsätter även aktivt att kommunicera om trygghetsfrågor genom kommunens kanaler ut till invånarna. Fortsatt arbete sker även med nattvandring.

Arbete pågår med utemiljöer, belysning, parker och planering av utemiljöer och offentliga miljöer samt drift och underhåll av dessa för att säkerställa säkerhet och trygghet i kommunen. Det arbetas aktivt med trygghetsskapande åtgärder i form av integrationsprojekt, fokus på att hålla rent och snyggt, utemiljö samt punktinsatser där det behövs. Punktinsatser såsom dörrknackning i specifika fastigheter där det framkommit att det funnit ett större missnöje genomförs liksom insatser med syfte att öka säkerheten och tryggheten i bostadsområden.

Fritidsgårdarna arbetar för att kunna erbjuda en trygg och inkluderande miljö för besökande ungdomar och skolan arbetar aktivt för att skapa trygga miljöer för barn och unga. Det hårdare samhällsklimatet med en ökande organiserad brottslighet påverkar

fritidsverksamheternas förutsättningar för att skapa och upprätthålla trygga platser. Ung fritids verksamheter har under 2023 sett att den upplevda tryggheten minskat något i den årliga mötesplatsenkäten och verksamheten har därför arbetat aktivt med samverkan med olika aktörer under 2024.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024

- Under år 2024 har en kommunövergripande brottsförebyggande lägesbild tagits fram enligt lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Kartläggningen har fokuserat på att samla information om på vilket sätt och under vilka förutsättningar som brottsligheten sker eller uppträder. Insamlingen av data har gjorts med stöd av nationell, regional och lokal statistik på polisanmälda brott, otrygghet och annan information som kan ha betydelse för kommunens lägesbild över brottslighet. Intervjuer har även genomförts med representanter inom kommunkoncernen för att få en bredare, mer djupgående förståelse om brott och otrygghet och dess konsekvenser i Södertälje. Utifrån lägesbilden har en åtgärdsplan tagits fram för Södertäljes gemensamma brottsförebyggande arbete.
- I samverkan med polis och Citysamverkan har kommunen genomfört en trygghetsvandring på Stationsplan med fokus på ett tryggare centrum. Stationsplan är en prioriterad plats av både kommun och polis utifrån lägesbilden och även en plats som många Södertäljebor besöker dagligen. Under trygghetsvandringen deltog bland annat polisen, fastighetsägare och olika verksamheter i kommunkoncernen såsom fältare, brottsförebyggande samordnare och samhällsbyggnadskontoret. Efter trygghetsvandringen har ett flertal åtgärder genomförts, däribland byte av belysning, starkare belysning och klottersanering.
- Trygghetsmätningen 2024 har visualiserats i kartformat för att belysa situationen i kommunen och för att kunna hitta rumsliga mönster kopplad till otrygghet. Underlaget kommer ha stor användning för kommunens brottsförebyggande arbete.
- Kommunen har arbetat vidare med metoden Grannsamverkan i samverkan med polis. Syftet är att göra bostadsområden mindre attraktiva för brottslig verksamhet genom ökad uppmärksamhet från de boende själva i området samt öka kunskap om hur man skyddar sig, vilket avskräcker och försvårar för gärningspersonen. Varje månad nås ca 200 grannsamverkare av information om hur de kan förebygga bostadsinbrott och det finns ca 130 aktiva villa- och bostadsrättsföreningar i grannsamverkan i Södertälje.
- Pilotprojektet "Framtidsspanare" har fortsatt under året. Projektet syftar till att ge barn och ungdomar i grundskoleåldern möjlighet att vara delaktiga i och påverka boendemiljön i bostadsområdet. Gruppen arbetar med frågor kopplade till trygghet och trivsel och ges vägledning i hur de kan föra fram sina åsikter på ett adekvat sätt till den aktör som det berör.
- Under 2024 har den nya fritidsgården Mosaik invigts. Den nya fritidsgårdens placering gynnar ungdomar från Ronna, Geneta och Linas som kan samverka på en och samma plats i deras närområde. I den nystartade verksamheten i Mosaik skapas rutiner för att alla deltagare även där är förанmälda och kända samt i samråd med Ung Fritids medarbetare se över hur in och utpassering både till huset och salarna ska fungera på ett tryggt sätt för samtliga.
- På medborgardagen 2024 invigdes den mobila fritidsgårdsbussen. Bussen är flexibel och kan anpassas efter ungdomarnas behov och önskemål för platser. Bussen kan möta ungdomarna där den behövs och skapa en trygg plats för ungdomar i olika delar av kommunen där fasta fritidsgårdar saknas. Den mobila fritidsgården har bedrivit verksamhet i Södertälje och samtliga kommundelar under sommaren.
- Ny belysning har tillkommit på flera platser inom kommunen, bland annat delar av GC-väg i Mölnbo. Vid nyanläggning av lekplatser och utveckling av multisportytar har fokus

även legat på belysning för att bidra till ökad rörelse i området. På stora torget i Södertälje tätort har också uppdatering av belysningen inletts, både för att öka tryggheten samt för effektbelysning. Förberedelser för trådlös styrning ska även kunna förbättra ljuset på Storgatan och på sikt Slussholmen.

- Sommarplatser har etablerats på fyra lokala platser: Turingelunden, Mälarehamnen, Geneta och Brunnsäng, områden som ligger i anslutning till där folk bor. I dessa miljöer har ett stort fokus lagts på kvalitetshöjande åtgärder, särskilt med tanke på barn och lek efter medborgardialog. Nyheter som tillkommit är bland annat basketkorg, pingisbord, lek, utegym och en naturlek/hinderbana. Dessutom har ny belysning installerats för att öka tryggheten och trivseln.
- Tillfälliga farthinder som fartgupp och blomlådor har uppförts både på offentliga platser och på villagator. Det bidrar till tryggare och mer trafiksäkra utemiljöer och ger även medborgaren en känsla av att kunna påverka sin egen utemiljö även om det är kommunal mark.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Arbetet med att identifiera effektiva och effektfulla åtgärder för att förebygga nätverkskriminalitet behöver ske ur ett brett perspektiv. Det innebär exempelvis att i samverkan arbeta för att tidigt upptäcka och förebygga nyrekrytering av barn och unga. I det brottsförebyggande arbetet för kommunen är det framför allt de yngre individerna som behöver prioriteras, för att på sikt kunna stoppa nyrekryteringen till de kriminella nätverken. Arbetet med Pax – myndighetsgemensamma arbetet mot den organiserade brottsligheten kommer att fortsätta utvecklas i samverkan med polisen.

För att öka tryggheten, minska brottsligheten, minska antalet öppna drogsener samt vända utvecklingen i stadsdelar och bostadsområden som har klassats som riskområden, utsatta områden och/eller särskilt utsatta områden av polisen krävs stärkt samverkan och insatser från både kommunen och i samverkan med polis, fastighetsägare samt civilsamhället.

Det är fortsatt viktigt att fortsätta arbeta förebyggande i alla arenor inom kommunen som barn och unga befinner sig i, både skolor och på fritidsgårdar. Det är även viktigt att arbeta med tidigt förebyggande insatser utifrån risk- och skyddsfaktorer hos barn och unga samt aktivt stärka föräldrar.

Den omvärldssituation som fortsatt råder i Södertälje med omnejd skapar otrygghet som enskild hyresvärd att påverka. Antalet öppna drogsener har ökat samt att ytterligare stadsdelar/bostadsområden klassats som riskområden, utsatta områden och/eller särskilt utsatta områden. Det råder en fortsatt tystnadskultur vilket försvårar arbetet ytterligare.

Det finns stora behov av olika typer av insatser i syfte att förbättra drift och underhåll för att kunna hålla god standard. Exempelvis planering för vilka frågor som behöver lyftas i olika områden, utmaningar i samspelet och takten mellan olika aktörer inom drift- och underhåll, mycket insatser läggs idag på att hantera nedskräpning.

Det är viktigt att det finns tillräckligt med resurser för att ha möjlighet att utveckla allmänna platser. Det behövs även en planering för vilka frågor som behöver lyftas i olika områden.

Målområde 5: Hälsosamma levnadsvanor

Levnadsvanor är vanor som har stor betydelse för vår hälsa. Hur vi äter, dricker och rör på oss spelar roll för hur vi mår både fysiskt och psykiskt. Bruk av alkohol, tobak och droger men även spelproblem påverkar den fysiska och psykiska hälsan på kort och lång sikt. Det finns vissa grupper för vilka ohälsosamma levnadsvanor är mer riskfyllda än för andra. Det gäller exempelvis personer med diabetes, astma, kol, schizofreni och depression. Vuxna i riskgrupp är även de med fysisk, psykisk eller kognitiv funktionsnedsättning samt socioekonomisk utsatthet. Många verksamheter inom kommunen spelar en viktig roll i arbetet med att förbättra kommuninvånarnas levnadsvanor som bland annat förskola, skola, elevhälsa, samhällsplanering, fritidsverksamhet, föreningsliv och socialtjänst.

Delmål, Agenda 2030:

- 2.1** Tillgång till säker och näringsrik mat för alla
- 2.2** Utrota alla former av felnäring
- 3.5** Förebygg och behandla drogmissbruk
- 3.8** Tillgängliggör sjukvård för alla
- 11.7** Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla
- 12.8** Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar

● Mål I – Den fysiska aktiviteten bland kommunens invånare ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Många av kommuninvånarna har problem med övervikt och fetma. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet behöver stärkas i kommunen och skillnaderna i övervikt och fetma mellan olika grupper behöver minska. Kommunen behöver fortsätta prioritera barn och unga, men även äldre, personer med psykisk ohälsa och personer med funktionsnedsättning. Förskola, skola, särskola, äldreomsorg, gruppboenden, socialpsykiatri, elevhälsan och samhällsplaneringen har en viktig roll för de hälsofrämjande åtgärderna i kommunen. Den fysiska miljön behöver utformas så den underlättar fysisk aktivitet. Fler kommuninvånare behöver använda gång, cykel och kollektivtrafik istället för bilen i sin vardag. Natur- och grönområdena behöver bli mer tillgängliga för alla med gångstråk och promenadslingor.

Samordningsansvar
Kultur- och fritidsnämnden

Medansvariga
Kommundelsnämnderna
Omsorgsnämnden
Socialnämnden
Äldreomsorgsnämnden
Utbildningsnämnden,
Stadsbyggnadsnämnden
Tekniska nämnden
Miljönämnden

Berörda av målet
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Telge Fastigheter

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel kvinnor och män 16–84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag	Kolada	2021: 47% (K 45%, M 49%) 2022: 53 % (K 57 %, M 50 %) 2023: Nytt resultat saknas 2024: 49 % (K 53 %, M 47 %)	↗
Andel (%) individer som uppger en nivå av fysisk aktivitet som uppnår gällande rekommendationer för fysisk aktivitet.	Folkhälsokollen	2021: 45,55% (K 43,51%, M 47,28%) 2023: Nytt resultat saknas 2024: Nytt resultat saknas	X
Andel i procent som uppger att de går eller cyklar till arbetet ¹¹	Medborgarundersökning, Länsstyrelsen i Stockholm	2023: 9,2 % 2024: Nytt resultat saknas, nästa undersökning genomförs 2025.	X
Andelen kvinnor och män med fetma	Kolada	2021: 19% (K 18%, M 19%) 2022: 21 % (K 20 %, M 22%) 2023: Nytt resultat saknas 2024: 24 % (K 24 %, M 24 %)	↘
Andelen 4-åringar med övervikt eller fetma	Folkhälsokollen	2019: 13,92 % (F 17,44 %, P 10,66 %) 2021: 17,28 % (F 19,90 %, P 14,66 %) 2022: 16,43 % (F 18,30 %, P 14,35 %) 2023: 14,21 % (F 18,20 %, P 10,70 %)	↗
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/invånare 7–20 år (flickor och pojkar)	Kolada	2020: 22,4 tillfällen/invånare (F 16,2 tillfällen/invånare, P 28,2 tillfällen/invånare) 2021: 22,6 tillfällen/invånare (F 16,9 tillfällen/invånare, P 28,0 tillfällen/invånare) 2022: 24,1 tillfällen/invånare (F 18,4 tillfällen, P 29,4 tillfällen) 2023: 26,2 tillfällen/invånare (F 19 tillfällen, P 33 tillfällen)	↗

¹¹ Indikatoren har bytts ut till liknande nyckeltal från Länsstyrelsen i Stockholms medborgarundersökning då Region Stockholm inte längre genomför tidigare Resvaneundersökning. Tidigare indikator: "andelen resor som görs med gång och cykel till arbetet och på fritiden". Då indikatorn har bytts ut går det inte att jämföra resultaten.

Kommentar till indikatorernas utveckling

Andelen män och kvinnor som är stillasittande mer än 7 timmar per dag har minskat mellan 2022 och 2024. Minskningen är något större för kvinnor än för män. Den högre andelen 2022 kan bero på effekter av restriktioner och rädsla för smitta under coronapandemin. Den senaste statistiken indikerar att andelen är tillbaka på liknande nivå som 2021.

Andelen kvinnor och män med fetma har däremot ökat mellan 2022 och 2024 vilket visar på en fortsatt ökning sedan 2021. Andelen kvinnor med fetma har ökat mer än andelen män med fetma. Vad gäller andelen 4-åringar med övervikt eller fetma noteras en fortsatt minskning sedan 2021 då nivån var som högst under strategins giltighetstid. Pandemin ledde till att barn i större utsträckning blev hemmavarande och kan sannolikt ha bidragit till att andelen var högre 2021. Under 2023 uppvisas nivåer som är i paritet med 2019, det vill säga innan pandemin. Minskningen av övervikt eller fetma är märkbart större hos pojkar än vad den är hos flickor.

Indikatorn gällande deltagartillfällen i idrottsföreningar visar en ökning av deltagartillfällen för både flickor och pojkar, dock en större ökning för pojkar än flickor. Fler flickor än pojkar i åldern 13–20 slutar på idrott driven i föreningsregi och går över till idrott utförd i privat eller egen regi enligt Ungdomsbarometerns rapport vilket är en förklaring till den lägre ökningen för flickor. Men rapporten konstaterar också att flickor tränar mindre än pojkar oavsett träningsform.

Pågående arbete

Södertälje kommun arbetar aktivt och på flera håll för att öka den fysiska hälsan bland invånarna. Invånarna uppmuntras till fysisk aktivitet både i form av organiserad idrott och spontanidrott. Kommunens spontanidrottsplatser är öppna för alla oavsett ålder och bjuder in till aktiv och social samvaro, och kan användas fritt utan tidsbokning hela året. Fritidsverksamheten erbjuder tillsammans med föreningslivet kostnadsfria lovaktiviteter för barn och unga vilket bidrar med många positiva effekter. Fler barn kan delta oavsett familjens ekonomiska situation och kan därmed känna sig mer inkluderade. Det minskar risken för att de hamnar i utanförskap och skapar trygga mötesplatser för barn att umgås och bygga sociala relationer.

Frågor om fysisk aktivitet ingår i familjecentralernas hembesöksprogram och treårsbesök samt på den öppna förskolan med syfte att lägga en god grund för de barn som växer upp i Södertälje. Kommunen arbetar nära civilsamhället för att öka medvetenheten om och intresset för socialtjänstens insatser inom hälsa. Det anordnas också föräldrautbildningar och tema- och informationsträffar för att nå ut med insatser till allt fler invånare i ett tidigt skede. På kommunens aktivitetscenter och idrottsföreningen Korpen anordnas aktiviteter som yoga, cirkelträning och dans för vuxna med psykisk ohälsa eller beroende.

Hälso- och sjukvårdsenheten har i samverkan med verksamheten för personer med funktionsnedsättning utvecklat ett framtidskridande

arbetet med hälsokonferenser där behov av fysisk aktivitet ska fångas upp och inaktivitet motverkas.

På förskolan blandas lek och rörelse med mer stillsamma aktiviteter för att ge barnen en balans i de dagliga aktiviteterna. Det serveras näringsriktiga måltider enligt kommunens livsmedels- och måltidspolicy för att förebygga kostrelaterade problem som övervikt och fetma. Kommunen arbetar också närvarofrämjande för att barnen ska kunna ta del av skolans undervisning och hälsoinsatser. Grundskolan erbjuder även elever att prova på olika idrotter och många av skolorna anordnar "Skoljoggen". Grundskolans simundervisning finansieras centralt och på så sätt skapas en mer likvärdig skola som ökar simkunnighet och främjar elevers välmående. På gymnasieskolor finns ett stort antal olika initiativ för att öka elevernas fysiska aktivitet. Några exempel är rörelse i skolvardagen, idrottsdagar och tillgång till olika typer av sportutrustning och gym.

Kommunen bygger även ut gång- och cykelnätet vilket ökar möjligheten för fler att cykla. Cyklingen i kommunen ska vara framkomlig och attraktiv samtidigt som det ska vara säkert nog för att inte öka antalet olyckor. Gång- och cykelnätet ska vara anpassat för såväl barn som äldre och säkerheten beaktas särskilt vid skolor.

Inom naturvården och skogsförvaltningen läggs fortsatt vikt vid förutsättningarna för det rörliga friluftslivet och tillgänglighet till natur. Naturskolan satsar på att erbjuda friluftsliv och äventyrspedagogik till elever på skolor i utsatta områden.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Telgekoncernen har erbjudit kostnadsfria sommarläger för unga mellan 7–16 år som fått testa på till exempel dans, ridning och vetenskap. Telge har även bedrivit gratis idrottsverksamhet för barn och ungdomar i områdena Hovsjö, Brunnsäng och Blombacka. Det har skett genom ett samarbete med idrottsföreningar där barn och ungdomar utövat ledarledd spontanidrott. Omkring 5 500 deltagare har aktiverats och bland deltagarna var 45 % flickor och 55 % pojkar.

- Brukare och medarbetare har erbjudits möjlighet att spela ishockey via en samverkan med daglig verksamhet, Scania och SSK Hockey.
- Utbyggnationen av gång- och cykelnätet har fortsatt enligt gällande cykelplan. 7014 kvadratmeter ny gång- och cykelväg har anlagts i kommunen.
- Kommunen har hållit i cykelkurser för nybörjare och har också hållit i kampanjen "Vintercyklisten" där invånare fick förbinda sig till att cykla under vinterperioden i utbyte mot bland annat dubbdäck och däckbyte för cykeln.
- Kommunen har anordnat en "Hälsovecka" med barnvagnspromenader på familjecentralerna, föreläsningar och andra aktiviteter som varit öppna för allmänheten.
- De lärare som önskat fortbildning kring Naturskolan och Friluftsliv för alla har fått tips och verktyg för att använda skolans utemiljö i friluftsupervisningen.
- Den nya träffpunkten "Monsunen" har öppnats. Träffpunkten välkomnar brukare som har pensionerats från daglig verksamhet och har som målsättning att stärka hälsa och gemenskap samt erbjuda bland annat sittgympa, dans och utevistelser. Monsunen erbjuder initialt till brukare från boenden i intern regi utan biståndsbeslut och inom befintlig budget men målsättningen är att erbjuda samtliga funktionsnedsatta över 67 år med behov i kommunen samma möjlighet på sikt.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Trots att mycket arbete genomförs inom målet har små barn i kommunen en sämre hälsa än snittet i länet enligt Region Stockholms årsrapport för barnhälsovård 2023. Få barn ammas vid fyra månaders ålder, många barn utsätts för tobaksrök i hemmet och fyraåringarna i Södertälje är mer överviktiga än övriga i länet. Kommunen behöver fortsätta arbetet med målet för att risken för sämre hälsa i framtiden ska minska för barnen. I skolan behöver barnens närvaro öka ytterligare, särskilt de äldre barnens.

I vissa delar av kommunen finns inte möjlighet för kommunen att bygga ut cykelnätet, vilket påverkar möjligheten för att få fler att cykla.

● **Mål J – Andelen invånare som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ska minska**

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

Utgångspunkten för kommunens hälsofrämjande och förebyggande arbete för ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel) bör vara en kommun fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak behöver minska. För att lyckas med arbetet krävs långsiktighet, ökad samordning och samverkan mellan myndigheter och civilsamhället. Kommunen ska arbeta för att förebygga och tidigt upptäcka riskbruk av alkohol och missbruk av narkotika. ANDTS-arbetet ska bidra till att sluta påverkbara hälsoklyftor. Det betyder att allt arbete med ANDTS ska beakta jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet. Kommunen bör ta fram en kommunövergripande handlingsplan som utgår från den nationella ANDTS-strategin för ett samlat, strategiskt och långsiktigt arbete.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvariga
Kultur- och fritidsnämnden
Omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden
Äldreomsorgsnämnden

Berörda av målet
Kommundelsnämnderna
Miljönämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö

MÅTT PÅ TRENDEN ➔

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Exponering för tobaksrök vid 8 månaders ålder	Folkhälsokollen	2020: 14,01 % 2021: 13,94 % 2022: 14,86 % 2023: 11,70 %	➔
Andel invånare 16–84 år som röker dagligen	Kolada	2021: 10% (K 7 %, M 12 %) 2022: 10 % (K 6 %, M 13 %) 2023: Nytt resultat saknas 2024: 11 % (K 10 %, M 12 %)	➔
Andel invånare 16–84 år med riskabla alkoholvanor	Kolada	2021: 14 % (K 10 %, M 18 %) 2022: 19 % (K 14 %, M 22 %) 2023: Nytt resultat saknas 2024: 12 % (K 8 %, M 15 %)	➔
Andel kvinnor och män som har riskabla spelvanor	Folkhälsomyndigheten	2019–2022: 5,0 % (K 3,7 % M 6,0 %) 2021–2024: 4,5 % (K 1,0 %, M 6,7 %)	➔
Andel som inte dricker alkohol i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 67 % Flickor 66% 2022: Pojkar 79 %, Flickor 72 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 77 %, Flickor 72 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Andel som inte dricker alkohol i gymnasiet åk 2	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 43 % Flickor 43 % 2022: Pojkar 51 %, Flickor 53 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 51 %, Flickor 55 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Andel som röker och/eller snusar i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 15 % Flickor 7 % 2022: Pojkar 14 %, Flickor 15 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 12 %, Flickor 18 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Andel som röker och/eller snusar i gymnasiet åk 2	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 27 % Flickor 16 % 2022: Pojkar 27 %, Flickor 27 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 31 %, Flickor 21 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Andel som någon gång använt narkotika i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 7 %, Flickor 5 % 2022: Pojkar 10 %, Flickor 6 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 6 %, Flickor 5 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Andel som någon gång använt narkotika i gymnasiet åk 2	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 14 %, Flickor 8 % 2022: Pojkar 7 %, Flickor 11 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 9 %, Flickor 8 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Elever som satsat pengar på spel de senaste 12 månaderna i åk 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 14 %, Flickor 2 % 2022: Pojkar 22 %, Flickor 7 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 28 %, Flickor 6 %	Pojkar ➔ Flickor ➔
Elever som satsat pengar på spel de senaste 12 månaderna i åk 2 i gymnasiet	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 22 %, Flickor 4 % 2022: Pojkar 27 %, Flickor 6 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 32 %, Flickor 5 %	Pojkar ➔ Flickor ➔

Kommentar till indikatorernas utveckling

Indikatorn för barn som exponeras för tobaksrök vid 8 månaders ålder visar på en minskning till 11,70 % 2023. Indikatorn för andelen invånare som röker dagligen har ökat något mellan 2022 och 2024. Både andelen män och andelen kvinnor som röker har ökat i Södertälje, dock har andelen kvinnor som röker ökat med 4 procentenheter jämfört med 1 procentenhet för männen.

Andelen invånare med riskabla alkoholvanor har minskat från 19 % 2022 till 12 % 2024. Andelen män som har riskabla alkoholvanor är fortfarande större än andelen kvinnor. Detsamma gäller resultatet för andelen som har riskabla spelvanor. Den totala andelen i populationen har minskat från 5 % till 4,5 % men andelen män som har riskabla spelvanor är fortsatt större än andelen kvinnor.

Stockholmsenkäten visar en övergripande fortsatt minskad konsumtion av alkohol, användning av tobaksprodukter och droger. Andelen flickor som röker eller snusar i åk 9 har dock fortsatt att öka. Ett annat resultat som sticker ut är andelen elever som satsat pengar på spel. Enligt enkäten upplever fler ungdomar att de har problem vid spel om pengar. Det är främst flickor i gymnasiet årskurs 2 som uppger att de har problem med sitt spelande.

Pågående arbete

Öppna verksamheter riktade mot ungdomar fokuserar särskilt på frågor om missbruk och beroende. Bland annat gör ungdomsmottagningen en undersökning med alla i samtal via ett formulär, Sexit, där frågor ställs om alkohol och droger. På så sätt kan kuratorerna fånga upp och stötta ungdomar i behov.

Utbildning för kommunens elever kring bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel ingår i läroplanen och är en del av undervisningen. Skolsköterskorna tar upp ämnet på sina hälsobesök i årskurs 7 och årkurs 1 på gymnasiet. Eleverna fyller i en hälsoenkät där frågor om ANDTS finns med och dessa redovisas sen klassvis i skolornas elevhälsotema.

Kommunens tillståndsenhet arbetar efter en fastställd kontrollplan för att främja en säker tobak- och nikotinanvändning i kommunen. Kommunens säkerhetsavdelning har fortsatt samverkan med polisen vad gäller målgruppen funktionsnedsatta utifrån bristande insikt eller intellektuell förmåga då de kan vara särskilt sårbara för ANDTS. Kommunen har rutiner vad gäller personer med funktionsnedsättning och placeringar av brukare. Till exempel undviks placering av brukare med riskbruk i centrala områden i kommunen för att minska tillgänglighet till ANDTS.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

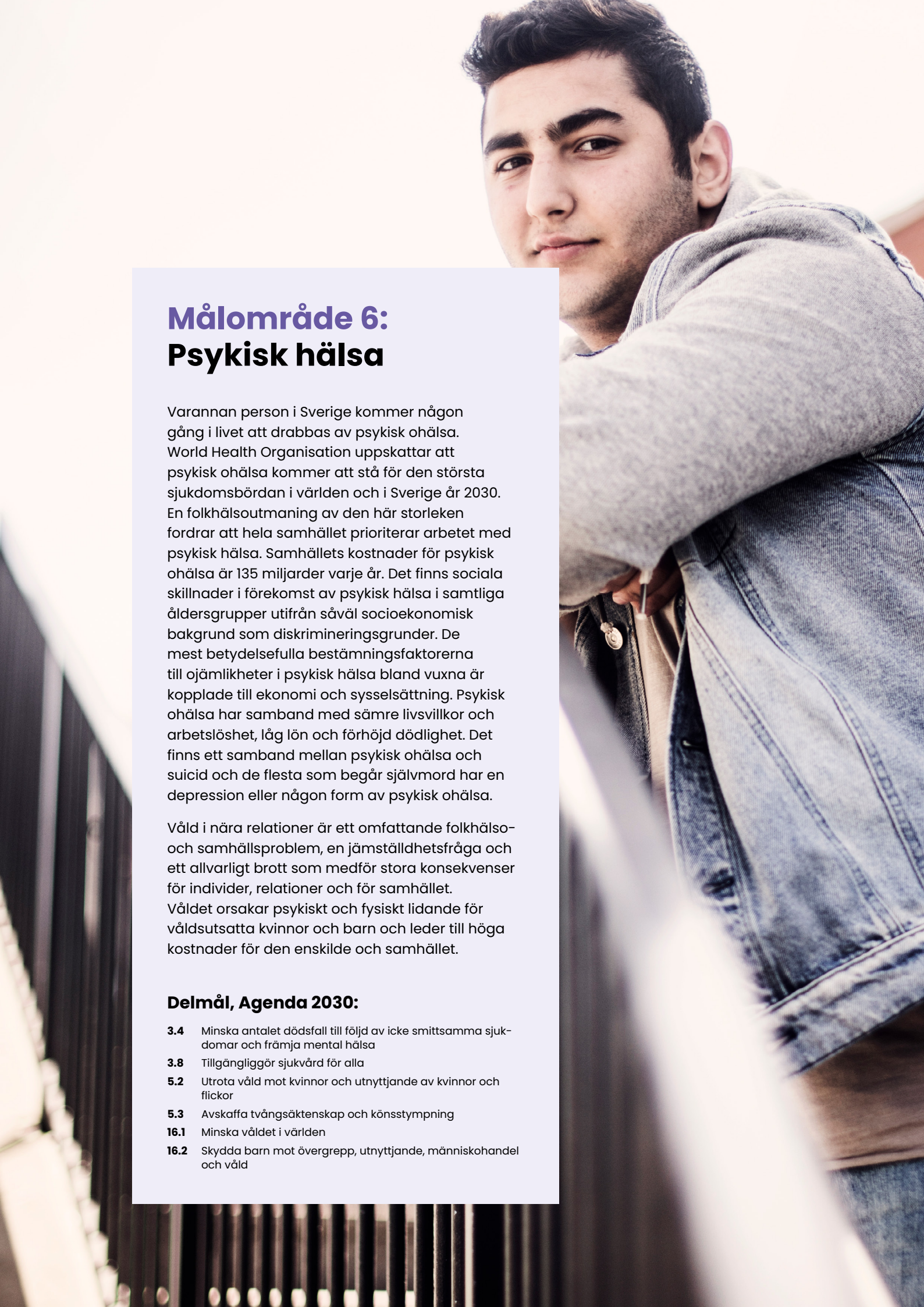
- Under året har kommunen arbetat med att ställa om inför en ny socialtjänstlag. I enlighet med lagen utvecklar kommunen insatser som ska kunna erbjudas utan biståndsbeslut. Under 2025 påbörjas arbete för att mer aktivt öka antalet ungdomar som får stöd av MiniMaria, en mottagning för frågor eller problem kring alkohol och droger för ungdomar upp till 20 år, utan biståndsbeslut.
- Kommunens fältare samverkar med utbildningskontoret och polisen för att finnas där det finns behov bland ungdomar samt för att arbeta uppsökande mot ungdomar i behov av stöd. Spelberoendet har särskilt ökat bland unga och utifrån detta har uppsökare påbörjat ett löpande arbete på Täljegymnasiet som är en identifierad plats där problemet finns. Uppsökarna pratar med elever och kan fånga upp ungdomar i behov av stöd men även samverka med skolan kring dessa frågor. Arbetet påbörjades under hösten 2024 och uppsökarna har mött många ungdomar i samtal om dessa frågor.

- Ett nytt avtal har tecknats om tillgång till lägenheter för projektet Bostad först som syftar till att ge långvarigt hemlösa en bostad och stödinsatser för att kunna bo kvar. Det nya avtalet har bidragit ytterligare till att ge individanpassade insatser efter behov och ökat kommunens förmåga att förebygga social utsatthet.
- Kommunen har erbjudit en andra omgång av specialistundersköterskeutbildning med inriktning psykiatri där kunskaper om missbruk ingår.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Det finns ett ökat behov av att samverka över nämndgränser när det gäller förhållanden bland individuella brukare med missbruksproblematik. Sedan coronapandemin har ett mer förekommande missbruk i kombination med psykiatriska diagnoser och samsjuklighet uppmärksamrats. Inom omsorgsverksamheten har samverkansinsatser, utbildning i frågan och kartläggning samt implementering av evidensbaserad metodik genomförts men det behövs ett utökat samarbete över nämndgränserna.

Centrala insatser inom arbetet mot beroende av ANDTS är boendestöd och ett salutogent förhållningssätt, som innebär att man fokuserar på att förstå och främja faktorer som bidrar till hälsa, och det behövs ökat utrymme och medvetenhet hos medarbetare om dessa insatser.

Måtområde 6: Psyisk hälsa

Varannan person i Sverige kommer någon gång i livet att drabbas av psykisk ohälsa. World Health Organisation uppskattar att psykisk ohälsa kommer att stå för den största sjukdomsördan i världen och i Sverige år 2030. En folkhälsoutmaning av den här storleken fordrar att hela samhället prioriterar arbetet med psykisk hälsa. Samhällets kostnader för psykisk ohälsa är 135 miljarder varje år. Det finns sociala skillnader i förekomst av psykisk hälsa i samtliga åldersgrupper utifrån såväl socioekonomisk bakgrund som diskrimineringsgrunder. De mest betydelsefulla bestämningsfaktorerna till ojämlikheter i psykisk hälsa bland vuxna är kopplade till ekonomi och sysselsättning. Psykisk ohälsa har samband med sämre livsvillkor och arbetslöshet, låg lön och förhöjd dödlighet. Det finns ett samband mellan psykisk ohälsa och suicid och de flesta som begår självmord har en depression eller någon form av psykisk ohälsa.

Våld i nära relationer är ett omfattande folkhälso- och samhällsproblem, en jämställdhetsfråga och ett allvarligt brott som medför stora konsekvenser för individer, relationer och för samhället. Våldet orsakar psykiskt och fysiskt lidande för våldsutsatta kvinnor och barn och leder till höga kostnader för den enskilde och samhället.

Delmål, Agenda 2030:

- 3.4** Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa
- 3.8** Tillgängliggör sjukvård för alla
- 5.2** Utrota våld mot kvinnor och utnyttjande av kvinnor och flickor
- 5.3** Avskaffa tvångsäktenskap och könsstympning
- 16.1** Minska våldet i världen
- 16.2** Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld

● Mål K – Det psykiska välbefinnandet bland kommunens invånare ska öka

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostategi 2021–2024:

Arbetet behöver fokusera på att främja psykisk hälsa, förstärka tidiga insatser till personer som drabbas av psykisk ohälsa och förbättra vården och omsorgen för personer med allvarlig psykisk sjukdom. I arbetet med psykisk hälsa är samverkan med brukarorganisationer och civilsamhället viktigt samt att personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa är delaktiga i sin egen vård. Skolan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten har alla ett ansvar och ett uppdrag att arbeta med tidiga insatser till barn och unga. Tidiga och tillgängliga insatser är viktiga för att förebygga ohälsa bland barn och unga. Bättre arbetssätt och metoder behövs för att tidigt identifiera och ge stöd till den här målgruppen. Det suicidpreventiva arbetet utgår ifrån kommunens handlingsplan för suicidprevention. Handlingsplanen är ett levande dokument och ska revideras när nya behov uppstår. Andra åtgärder kan vara aktuella som bland annat ökad samverkan med regionen samt att skapa miljöer som minskar risken för att begå suicid.

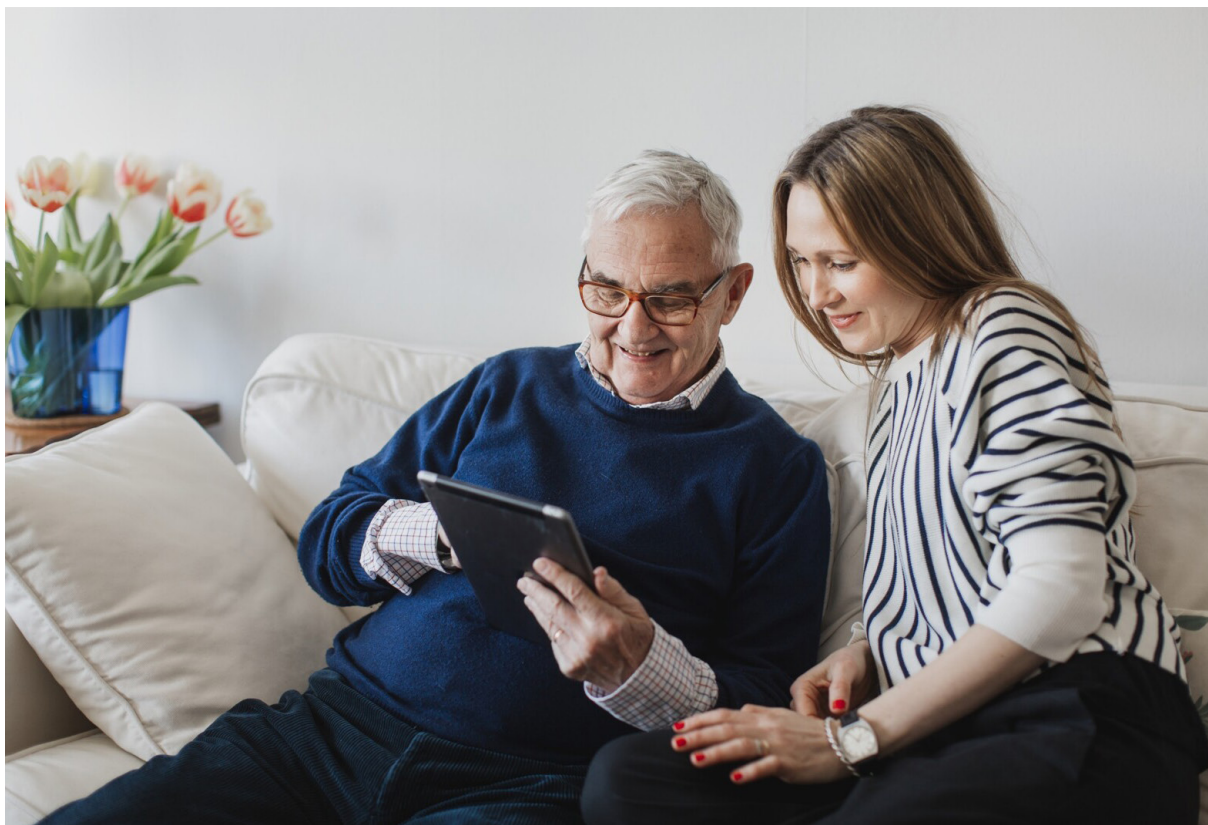
Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvariga
Kommunstyrelsen
Omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden
Äldreomsorgs-
nämnden

Berörda av målet
Kultur- och fritids-
nämnden
Kommundels-
nämnderna
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Stadsbyggnads-
nämnden
Utbildningsnämnden

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andelen män och kvinnor med bra eller mycket bra självskattad hälsa	Folkhälsomyndigheten	2018–2021 ² : Totalt 72,4 % (K 70,1 %, M 74,4 %) 2019–2022: Totalt 74,6 % (K 70,7 %, M 77,7 %) 2023: Nytt resultat saknas 2021–2024: Totalt 67,8 % (K 66,1 %, M 68,9 %)	↓
Andelen män och kvinnor som lider av psykisk ohälsa	Folkhälsokollen	2021: Totalt 26,09 % (K 29,49 %, M 23,21 %) 2023: Nytt resultat saknas 2024: Nytt resultat saknas	X
Grad av god psykisk hälsa, index 0 – 100 (högre värden är positivt resultat), årskurs 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 64, Flickor 51 2022: Pojkar 65, Flickor 48 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 65, Flickor 47	Pojkar → Flickor ↓
Andel elever som ganska ofta eller mycket ofta känner sig ledsna eller deppiga utan att veta varför, årskurs 9	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 17 %, Flickor 39 % 2022: Pojkar 20 %, Flickor 42 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 22 %, Flickor 35 %	Pojkar ↓ Flickor ↑
Grad av god psykisk hälsa, index 0 – 100 (högre värden är positivt resultat), årkurs 2 gymnasiet	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 60, Flickor 50 2022: Pojkar 63, Flickor 47 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 64, Flickor 49	Pojkar ↑ Flickor ↑
Andel elever som ganska ofta eller mycket ofta känner sig ledsna eller deppiga utan att veta varför, årkurs 2 gymnasiet	Stockholmsenkäten	2020: Pojkar 25 %, Flickor 38 % 2022: Pojkar 21 %, Flickor 53 % 2023: Nytt resultat saknas 2024: Pojkar 21 %, Flickor 34 %	Pojkar → Flickor ↑

Kommentar till indikatorernas utveckling

Andelen män och kvinnor som skattar sin hälsa som bra eller mycket bra har minskat jämfört med föregående resultat och för män noteras en större minskning än för kvinnor. Den totala andelen har minskat även sett till hela riket och i Stockholms län men skillnaden är större i Södertälje. I hela riket har andelen minskat med 2,4 procentenheter till 71 % och i Stockholms län har den minskat med 2,5 procentenheter till 74,4 %. I Södertälje har andelen minskat med 6,8 procentenheter till 67,8 %.

Graden av god psykisk hälsa bland ungdomar i årskurs 9 har försämrats något för flickor jämfört med för pojkar där värdet är densamma sedan 2022. Pojkarna har en fortsatt bättre psykisk hälsa än flickorna; av ett index på 100 hamnar pojkarna på ett värde av 65 jämfört med 47 för flickorna. Jämfört med värdena för hela Stockholms län ligger Södertälje dock något bättre till. Värdet för hela länet hamnar på 64 för pojkar och 45 för flickor.

Färre elever i årskurs 9 känner sig ledsna eller deppiga utan att veta varför. En minskning

noteras i andelarna för både flickor och pojkar sedan 2022 men andelen är fortsatt högre hos flickor. Graden av god psykisk hälsa har förbättrats hos gymnasieeleverna i årskurs 2, både för pojkar och flickor. Jämfört med hela länet, där pojkarnas värde visar 63 och flickornas 45 ligger Södertälje något bättre till. För andelen gymnasieelever i årskurs 2 som känner sig ledsna eller deppiga utan att veta varför noteras en tydlig minskning hos flickorna men ingen skillnad för pojkarna. Andelen är dock fortsatt högre hos flickor än pojkar, även på gymnasienivå.

Pågående arbete

Dagliga aktiviteter och fokus på social samvaro är avgörande för personer med psykisk ohälsa. På flera boenden inom omsorgs verksamheten finns djur med i verksamheten och brukare erbjuds att delta i skötsel och i köksaktiviteter där exempelvis ägg från egna höns används. På äldreboendena sker aktiviteter i samverkan med andra kontor, till exempel vad gäller besök från förskolor. Kommunen erbjuder också hembesök hos seniorer över 85 år utan beslut

om insatser från kommunen i syfte att fånga upp psykisk ohälsa.

Kommunen har riktlinjer och en utvecklingsplan för stöd till anhöriga som innebär att anhörigperspektivet ska genomsyra samtliga verksamheter inom målet. Anhöriga till brukare som vårdar och stödjer ska känna sig delaktiga, uppmärksammas för sina insatser samt erbjudas stöd själva.

Kommunen har stödpedagoger som har fördjupad kompetens inom bland annat pedagogik och bemötande. Stödpedagogerna bidrar till ökad kunskap och förståelse kring kommunikationen med brukare i syfte att säkerställa behov och önskemål hos dem. De bidrar även till kvalitet i verksamhetens genomförandeplaner samt bidrar till kvalitetshöjande insatser som kommer närmre de som behöver dem.

I skolan pågår arbete för att främja skolnärvaron då det är påvisat att skolnärvaro ökar det psykiska välbefinnandet. Elevhälsans gymnasieteam bestående av specialpedagoger, skolpsykolog och utvecklingslärare har fortsatt sitt uppdrag att stödja skolorna i det hälsofrämjande arbetet. Kommunen erbjuder stödresurser för skolorna kring hälsofrämjande bedömningspraktiker vilket är viktigt för att göra bedömningar i skolan som inte bidrar till ökad stress och psykisk ohälsa hos elever. Resurscentrum för lärande och hälsa har en verksamhetsutvecklare som arbetar specifikt med jämställdhetsperspektivet inom utbildningsverksamheten.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Fortsatt utveckling har skett vad gäller kommunens samverkan med civilsamhällesorganisationer. På så sätt har kommunen kunnat arbeta utåtriktat genom organisationerna för att nå ut till personer med psykisk ohälsa som annars hade varit svåra att nå, till exempel på grund av låg tillit till myndigheter. Kommunen har haft större fokus på att försöka nå ut till personer som kan vara i behov av stöd men som

inte söker det. Detta har kommunen försökt göra genom familjecentralerna, familjestöd, ungdomsinriktade verksamheterna och de förebyggande verksamheterna för vuxna.

- Kommunen har löpande genomfört uppsökande aktiviteter riktade mot barn och ungdomar och i deras vardagsmiljöer. Till exempel har det anordnats "pop-up" ungdomsmottagningar på skolor för att nå ungdomar som inte själva kontaktar ungdomsmottagningen.
- Skolpsykologerna har utvecklat vidare på en föreläsningsserie i relationskompetens mellan lärare och elever som nu utöver individnivå även riktar in sig på relationer i grupp.
- Kompetenshöjande insatser för gruppen brukare som identifierar sig som HBQTI har stärkts genom föreläsningar och samverkan med lärosäten.
- Brukarer med insatser så som boendestöd och beroendebehandling har erbjudits att delta på yogaaktivitet ledd av en medarbetare en gång i veckan.
- Två peer supporters (individer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa) har anställts till Aktivitetscenter och till enheten för arbete och studier för att bidra till att stärka brukarperspektivet inom verksamheten.
- Resurscentrum Lärande och hälsa har under året fokuserat på hälsofrämjande insatser med fokus på lärande, hälsa och välmående och har utforskat hur tvärprofessionella insatser främjar detta. Det har bland annat skett genom föreläsningar i hållbar bedömning för hela personalgruppen.
- Medarbetare i förvaltningen har genomgått utbildningar i suicidprevention. Till exempel har chefer och medarbetare inom omsorgsverksamheten utbildats i Suicid Zeros utbildning "Våga se" för att öka medvetenheten för suicid. 30 fritidsledare från Ung Fritid deltog i en yrkesanpassad utbildning från "Suicidprevention i Väst".
- Satsningar har gjorts på mobila mötesplatser för att motverka ofrivillig ensamhet och öka social samvaro och psykiskt välbefinnande. Det mobila teamet som åker

ut till mötesplatserna utvecklade under året insatser med inriktning psykisk sjukdom och missbruk.

- I enlighet med kommunens åtagande som finskt förvaltningsområde har hemtjänst på finska erbjudits på vissa äldreboenden. Att stödja de nationella minoritetsspråken ger personer med språket som modersmål möjlighet att tillägna sig, bruka och utveckla språket och sin identitet vilket bidrar till deras välbefinnande.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Omsorgsverksamhetens brukarundersökning tyder på positiva förflyttningar för brukare med boendestöd eller inom den dagliga verksamheten men en minskad upplevelse av trygghet för de med gruppboende, servicebostad eller personlig assistans. Över 30 % av tillfrågade brukare anger att de är rädda vilket är oroande sett till kvalitetsfaktorer som trygghet, säkerhet och trivsel. I ett par fall anges rädsla för grannar, personal och faktorer kopplade till boendet eller daglig verksamhet, vilket behöver beaktas i det fortsatta arbetet med kvalitet.

Utvecklingspotential finns inom kommunen gällande insatser så som kunskapsutveckling och framtagande av metoder och arbetssätt för skydd av personer som lever med funktionsnedsättning. Kommunens arbete med PAX är en viktig del av arbetet men för målgruppen är det av särskild vikt att arbetet inkluderar och speglar de förutsättningar som personer med funktionsnedsättning lever med. Yngre brukare som kommer till verksamheterna har allt oftare en mer sammansatt funktionsnedsättning med dubbeldiagnoser, vilket har ökat behov av kompetenshöjning inom psykiatri. Kommunen behöver utveckla matchningen av insatser inom psykisk ohälsa så att den sker utifrån individuella behov. Hemtjänst på finska och såväl befintliga som mobila mötesplatser för seniorer behöver upplysas mer kring.

I det förebyggande arbetet behöver rutiner etableras för att medvetandegöra, sprida och inspirera till alla former av psykiskt välbefinnande. Inom vård- och omsorgsboendena finns behov av samtalsstöd.

I dagsläget behöver brukare remitteras till samtalsstöd inom primärvården, men då många är allt för sköra och svaga för att kunna ta sig till externa möten finns önskemål om en äldrekurator inom verksamheterna.

Ett annat utvecklingsområde är att fortsätta arbetet med att stärka elevernas förutsättningar att lyckas i skolan. Fortsatt fokus ligger på elevhälsoarbete som främjar tidig upptäckt. Dessutom behövs ökad kommunikation och samsyn mellan kontoren, där ett stärkt samarbete mellan utbildningskontoret och socialkontoret är prioriterat.

Inom hälso- och sjukvårdsenheten har behov av att kunna möta och behandla personer som genomgått könskorrigering vård identifierats. Kommunen behöver utveckla samverkan med organisationer som företräder personer som identifierar sig inom HBTQI, särskilt vad gäller äldre personer med insatser. Utifrån kulturell bakgrund finns inte alltid en förståelse för allas lika värde när det kommer till sexuell läggning, vare sig det kommer till brukare eller medarbetare. Önskemål om material att använda på arbetsplatsträffar har framförts, eventuellt skulle en diskussionspunkt på en stående agenda kunna röra HBTQI för att säkra att ämnet är ständigt närvarande.

Uppföljning av Handlingsplan för suicidprevention

2019 beslutade kommunstyrelsen om Handlingsplan för suicidprevention (2019–2022) utifrån lokala behov och prioriteringar samt regionala mål. Handlingsplanen utgör basen för kommunens arbete med suicidprevention. Syftet med handlingsplanen är att minska suicidförsök och suicid i Södertälje kommun. Det långsiktiga målet för det suicidpreventiva arbetet är att ingen person – barn, vuxen eller äldre – ska behöva hamna i en sådan situation att suicid upplevs som den enda utvägen, ingen ska behöva ta sitt liv.

Kommunens suicidpreventiva insatser har sin utgångspunkt i handlingsplanens fyra fokusområden, samt utifrån verksamheternas behov och förutsättningar. Fokusområdena berör utbildning och kompetenshöjande insatser, rutiner, riktlinjer och dokumentation, information och stöd till anhöriga samt intern och extern samverkan.

Handlingsplanen för suicidprevention är förlängd till den 30 juni 2025 i och med revideringen av folkhälsostrategin. Fortsatt arbete utifrån de olika fokusområdena har därmed skett under 2024. Det innefattar såväl löpande arbete som olika aktiviteter. Nedan följer några exempel:

- Ett antal utbildning- och kompetenshöjande insatser för personal i olika delar av förvaltningen har genomförts, bland annat har medarbetare utbildats i Första hjälpen vid suicidrisk. Utbildningen ger kunskap om hur man ska agera och ge en första hjälp tills den drabbade har fått professionell hjälp. Utbildningar i psyk e-bas om suicid har också genomförts. Kompetenshöjande insatser har även genomförts där chefer och medarbetare har utbildats i Suicid Zeros utbildning "Våga se" för att öka medvetenheten för suicid.
- Såväl intern som extern samverkan har fortsatt utvecklats löpande. Samverkan sker mellan olika verksamheter, till exempel mellan omsorgskontoret och socialkontoret, men även mellan vård- och omsorgsboenden och Hälso- och sjukvårdsenheten.

- Arenan, en verksamhet som arbetar för att fler människor ska bli delaktiga i samhället, har haft ett samarbete med den ideella organisationen Suicide zero där deltagare och personal har tillverkat armband. Överskottet av försäljningen går till suicidpreventivt arbete. Samarbetet har även innefattat information och diskussioner om psykisk ohälsa med deltagarna.
- Utifrån nationella riktlinjer finns en utvecklingsplan för hur verksamheterna inom omsorgskontoret kan forma stödjande aktiviteter utifrån ett anhörigperspektiv. Arbetet utifrån planen för anhörigstöd innebär bland annat kompetensutveckling för chefer och medarbetare när det gäller anhörigstöd samt att fortsätta ta fram lokala rutiner för anhörigstöd. Inom arbetet finns personella resurser genom anhörigkonsulter som arbetar med olika stöd- och kompetensinsatser riktade till anhöriga.
- Flera av verksamheterna i förvaltningen arbetar efter inarbetade lokala rutiner och riktlinjer vid risk eller hot om suicid. Det finns dokument och rutiner för bemötande för varje individ, och det görs riskanalys för varje individ för att bland annat upptäcka till exempel självskadebeteende.
- Vid hälsobesök som skolsköterskor utför i bland annat årskurs 2, 4 och 7 ställs frågor kring mående och uppföljning sker utifrån behov.

● Mål L – Andelen våldsutsatta i kommunen ska minska

Förslag på inriktning enligt Folkhälsostrategi 2021–2024:

För att nå det övergripande nationella jämställdhetspolitiska målet om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv behöver arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer fortsätta att prioriteras högt i kommunen. Inriktningen för Södertälje kommuns arbete beskrivs i handlingsplanen mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck. I enlighet med handlingsplanen är kommunens övergripande mål att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer ska upphöra. Planens syfte är att synliggöra, motverka och förebygga mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck samt att uppmärksamma våldsutsatthet hos särskilt sårbara grupper, bland annat barn, äldre, personer med funktionsnedsättning och hbtqi-personer.

Samordningsansvar
Socialnämnden

Medansvariga
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritids-
nämnden

Berörda av målet
Omsorgsnämnden
Telge Bostäder/
Telge Hovsjö
Äldreomsorgs-
nämnden

MÅTT PÅ TRENDEN →

Indikator	Källa	Resultat	Indikatorns utveckling
Andel individer utsatta för misshandel 16–84 år	BRÅ	2021: Totalt 2,4 % (K 2,5 %, M 2,3 %) 2022: Totalt 4,6 % (K 3,2 %, M 6,4 %) 2023: Totalt 2,9 % (K 2,2 %, M 3,7 %) 2024: Totalt 3,7 % (K 2,4 %, M 4,9 %)	↘
Andel individer utsatta för hot 16–84 år	BRÅ	2021: Totalt 8,2 % (K 8,8 %, M 7,6 %) 2022: Totalt 10,9 % (K 13,0 %, M 8,2 %) 2023: Totalt 8,9 % (K 10,6 %, M 6,9 %) 2024: Totalt 8,8 % (K 7,4 %, M 10,2 %)	→
Andel individer utsatta för sexualbrott 16–84 år	BRÅ	2021: Totalt 4,7 % (K 8,4 %, M 0,4 %) 2022: Totalt 4,1 % (K 6,4 %, M 1,3 %) 2023: Totalt 4,8 % (K 8,1 %, M 1,2 %) 2024: Totalt 2,5 % (K 4,6 %, M 0,5 %)	↗
Andel samtal med barn, där barn är målsägande vid våld och övergrepp ¹³	Intern statistik från Barnahus	2021: 147 anmälningar varav 124 förhör 80 pojkar och 44 flickor 2022: 151 anmälningar varav 117 förhör 60 pojkar och 57 flickor 2023: 172 anmälningar varav 157 förhör 92 pojkar och 65 flickor 2024: 193 anmälningar varav 159 förhör 89 pojkar och 70 flickor	X

¹³ Det finns inget givet samband mellan antal anmälningar och barns utsatthet för våld. Därför görs ingen bedömning av indikatorns utveckling.

Kommentar till indikatorernas utveckling

Andel individer utsatta för misshandel 16–84 år har ökat från 2,9 % 2023 till 3,7 % 2024. Det finns en ökning både bland män och kvinnor men ökningen är större bland männen. Nationellt sett noteras snarare en liten minskning i den totala andelen vilken landar på 2,7 % för 2024.

Den totala andelen individer utsatta för hot 16–84 år tyder på en svag minskning sedan 2023. En större andel män är utsatta men det finns en minskning bland kvinnorna som bidrar till något positivare resultat totalt.

Vad gäller andelen individer utsatta för sexualbrott 16–84 år noteras en tydlig minskning; från 4,8 % 2023 till 2,5 % 2024. Andelen har minskat både hos män och kvinnor men skillnaden är störst bland kvinnorna som har varit mer utsatta. Med det senaste resultatet ser Södertälje ut att ha en mindre andel utsatta för sexualbrott jämfört med den totala andelen för hela landet (3,8 %) samt för polisregion Stockholm (3,7 %).

Antalet förhör med barn, där barn är målsägande vid våld och övergrepp, har ökat från 172 anmälningar till 193 anmälningar från 2023 till 2024. 2024 ledde anmälningarna till 159 förhör med barn jämfört med 157 förhör året innan. Ökningen av antalet anmälningar bör betraktas som positivt med hänsyn till mörkertal som tenderar att förekomma i denna typ av ärenden. Ökningen kan också ske mot bakgrund av att lagstiftningen ändrades 2021 så att barn som bevittnar våld av närstående blir målsägande. Vidare har socialtjänsten och polisen i Södertälje ökat sin operativa samverkan i det akuta skedet vid brott i nära relation vilket också kan ha bidragit till det ökade antalet anmälningar.

Pågående arbete

Kompetensutvecklingen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har fortsatt under 2024. Allt fler verksamheter inom socialverksamheten har utvecklat rutiner och ett tydligare arbete för att skapa förutsättningar för att fånga upp våld från närstående. Utveckling fortgår inom det brottsförebyggande samarbetet mellan socialtjänst, skola, polis och fritid.

Stödcenter för unga brottsutsatta har fortsatt att i nära samarbete med polis och utbildningskontor erbjuda stöd samt medling. Barn och Ungdom arbetar aktivt och i samarbete med Barnahus som sedan 2024 är organiserat under Öppenvård Barn.

Händelser från året

Nedan följer några exempel på specifika aktiviteter som har genomförts under 2024:

- Relationsvårdcenter har provat en ny fördjupningsutbildning för att öka kompetensen hos medarbetarna. Utbildningen har löpt på positivt och en planering för fler utbildningar 2025 har påbörjats.
- Arbetet med Gejser-modellen, en fördjupad samverkan mellan socialtjänsten och polis i akuta våldshändelser som berör barn, har implementerats och pågår nu löpande.
- Arbetet med det brottsförebyggande och individanpassade programmet "Rätt kurva" har ändrats så att arbetsgången nu omfattar färre steg och antalet involverade tjänstepersoner är färre vilket resulterat i ett bättre flöde som möjliggör för fler barn och unga att ta del av brottsförebyggande insatser.

Utmaningar och utvecklingsbehov

Det finns viss svårighet i att få till stöd till unga brottsutsatta. Detta kopplas till en förändring i polisens system som gjort så att inte lika många ärenden har kunnat flaggas upp. I Södertälje har socialverksamheten och polisen arbetat nära under lång tid vilket har bidragit till att det ändå har fungerat bra. Det har dock påverkat antalet brottsutsatta som erbjudits stöd.

Uppföljning av Handlingsplan Fri från våld

I december 2023 antogs handlingsplanen Fri från våld 2024–2027 – mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck inklusive prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt sexuell exploatering av barn. Fri från våld ersätter Handlingsplan mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck vars giltighetstid löpte ut 2023.

Den nya handlingsplanen innefattar fem fokusområden och handlar om kommunen ska arbeta våldsförebyggande, erbjuda återfallsförebyggande insatser till våldsutövare, arbeta aktivt för att upptäcka våldsutsatthet, arbeta systematiskt med kunskaps- och metodutveckling samt säkerställa att våldsutsatta vuxna och barn har tillgång till insatser utifrån behov.

Uppföljningen visar på ett pågående arbete inom samtliga fem fokusområden. Nedan följer några exempel på insatser som genomfördes under 2024:

- Likt tidigare år arrangerades Orange Week – en vecka fri från våld under hösten. Kampanjveckans fokus för 2024 var våldsförebyggande insatser riktat till ungdomar. Under veckan genomförde aktörer från kommunala och civila samhället våldsförebyggande workshop till klasser i årskurs 9 samt en kunskapshöjande workshop inom sakområdet till kuratorer i kommunala skolor. Syftet var att öka kompetens om vad våld och hur våld i nära relationer kan yttra sig och var en kan vända sig. Kampanjveckan innebar även fackeltåg mot våld mot flickor och kvinnor i Södertälje

centrum och flaggning av orange flaggor. Veckan genomfördes tillsammans med lokala myndigheter och det lokala civila samhället.

- Under året har lovkampanjer genomförts. En av kampanjerna var riktad till ungdomar som riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck och två var riktade till ungdomar i syfte att visa på var det fanns stöd under loven vid oro eller utsatthet för våld. Kampanjerna har haft god spridning med exponering, med visningar för fler än 60 000 individer.
- Under hösten 2024 beslutade kommunen om ett treårigt avtal med Södertäljejourerna. Det kommunövergripande avtalet är giltigt 2025–2027 och syftar till att ge stöd till medborgare både våldsförebyggande samt stöd när våld eller brott skett. Avtalet innebär ett komplement till de kommunala insatser som ges av bland annat socialtjänst och omsorg, skola, och kultur och fritid.
- Fritidsgårdarna har haft fokus på att systematiskt arbeta utifrån ett normkritiskt arbetssätt. Implementeringen och uppföljningen av arbetssättet bedöms ha bidragit till att mötesplatser för barn och ungdomar har utvecklats till mer besöksvänliga platser. Arbetet med inkludering av de som kommer till mötesplatserna har gett resultat, den senaste mötesplatsenkäten genomförd i Ung Fritid verksamheterna visar på en hög grad av acceptans och bra bemötande av de som besöker verksamheterna.
- Under hösten anordnades Powermässan, en mässa för tjejer och icke-binära, som syftar till att stärka jämställdhet och ett mer könsneutralt förhållningssätt.
- Medarbetare i kommunen, i huvudsak personal som arbetar nära medborgarna, har under året genomfört kompetensutvecklande utbildningar i bland annat hedersrelaterat våld och förtryck, förekomst av sexuell utsatthet och utbildningar i våldsförebyggande metoder, t ex. Mentors in Violence Prevention, Kärlek börjar aldrig med bråk, Machofabriken och Tryggare barn mfl. Medarbetare har också genomgått fortbildning i orosanmälningar och processen kring det för att stärka personalen i hanterandet kring detta. Skolsköterskorna har under 2024 gått utbild-

ningen Fri från våld via Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn.

- I syfte att fördjupa kunskapen om våldsutsatthet och främja tidig upptäckt av våldsutsatta barn har förskoleverksamheten under året utvecklat sin samverkan med socialtjänsten. På ledningsnivå har rektorer inom förskolan träffat representanter från socialtjänsten för att dela information om deras respektive verksamheter men även för att hitta bra forum för samverkan mellan förskola och socialtjänst, med målet att nå ut till vårdnadshavare. Detta har lett till att flertalet förskolor bjudit in representanter från socialtjänsten till exempelvis öppna hus på förskolan eller till föräldramöten.
- Arbetet med att följa upp kommunens arbete med lokal statistik har under året utvecklats och kan tillsammans med annan data som t ex elevenkäter ge underlag för framtida insatser inom sakområdet.

E-post: utredarenheten@sodertalje.se

**Kommunstyrelsens kontor,
Södertälje kommun**

Stadshuset, Nyköpingsvägen 26
Tel: 08-523 010 00 (Kontaktcenter)
www.sodertalje.se